

JULKAISU

Linnéa Henriksson og Janette Huttunen

**KOMMUNALE INDFLYDELSORGANER OG
DE MANGE SIDER AF INDFLYDELSE –**

**UNDERSØGELSE AF UNGDOMSRÅD, ÆLDRERÅD
OG OM INDFLYDELSE AF RÅD FOR DE HANDICAP**

KOMMUNALE INDFLYDELSORGANER OG DE MANGE SIDER AF INDFLYDELSE –

**UNDERSØGELSE AF UNGDOMSRÅD, ÆLDRERÅD
OG OM INDFLYDELSE AF RÅD FOR DE HANDICAP**

Linnéa Henriksson og Janette Huttunen

**KOMMUNALE INDFLYDELSORGANER OG
DE MANGE SIDER AF INDFLYDELSE –**

**UNDERSØGELSE AF UNGDOMSRÅD, ÆLDRERÅD
OG OM INDFLYDELSE AF RÅD FOR DE HANDICAP**

**KAKS – Kommunernes
Udviklingsfond**

Publikation 54 2022 af Fonden for Kommunernes Udvikling

ISBN 978-952-349-099-4

ISSN 2489-9631

Indhold

1. Introduktion	6
2 Ungdomsråd	8
3 Ældreråd	10
4 Råd for handicappede	12
5 Om indflydelsens magt	13
5.1 Rådsmedlemmers erfaringer med indflydelse.....	15
5.2 Politikernes holdning til råd.....	18
5.3 Politikernes holdning til råd.....	24
6 Forøgelse af rådenes indflydelse	27
7 Resumé, hovedresultater og diskussion	31
7.1 Politikere støtter råd, men lytter de til deres medlemmer?	32
7.2 Fremtidsudsigter	34
8 Materialer	35
9 Kilder	38
Informationsangreb på lovgivning	41
Rapportens forfattere	42

1. Introduktion

I Finland er ungdomsrådet, handicaprådet og ældrerådet indflydelsesorganer, der opererer på kommunalt plan, hvis opgave er at sikre disse grupper mulighed for at påvirke forhold, der er vigtige for dem. I denne rapport vil jeg kalde disse tre indflydelsesrige som "Rådet". Rådene er lovpligtige: Kommunerne skal i henhold til den nye kommunalstyrelseslov (410/2015, §§ 26–28) nedsætte et ungdomsråd, et ældrehusråd og et handicapråd. Derudover skal nye velfærdsregioner (lov om velfærdsregioner 611/2021, §32) oprette tilsvarende råd. I mange kommuner har råd en længere historie end dette.

Påvirkningsorganer adskiller sig fra andre kommunale organer ved, at de ikke er embedsmænd, der udøver offentlig magt. Påvirkningsorganernes medlemmers rolle adskiller sig derfor fra mange andre kommunale aktører. Medlemmerne af rådene er ikke tillidsmænd, der varetager deres opgaver med embedsmandsansvar, hvorfor de ikke er uddelegeret egentlig myndighed. Derfor har rådene heller ikke egentlig beslutningskompetence i den kommunale beslutningstagning. I stedet for direkte og egentlig beslutningskompetence arbejder rådene i samarbejde med kommunale beslutningstagere og har en række forskellige opgaver og roller afhængig af kommune og byråd. Disse opgaver kan blandt andet omfatte at skrive redegørelser, påvirke politisk beslutningstagning eller repræsentere i bestyrelser. I praksis varierer rådernes aktiviteter meget og formentlig mere fra kommune til kommune end ungdomsrådene.

mellem handicap- og ældreråd (se Kimpimäki 2012; Latvalahti 2015). Mere detaljerede opgaver, nuværende status og mål for Neu-vostos er beskrevet mere detaljeret i hvert råds eget kapitel.

Fra et demokratisynspunkt bør alle borgere have mulighed for at gøre deres stemme hørt i demokratiet. Ligestilling er et centralt demokratisk ideal: Et rummeligt samfund, hvor alle borgeres interesser tages ligeligt i betragtning i den politiske proces, er en central demokratisk idé (Marien et al. 2010). Udover idealet er ligestilling og alles mulighed for at deltage dog også vigtigt i praksis. Et demokratisk systems legitimitet, altså retten, påvirkes af, om alle borgere, der er berørt af beslutningerne, har mulighed for at gøre deres stemme hørt i beslutningstagningen (Young 2000: 5-6). Det centrale i et demokratisk system er, at alle dets medlemmer i princippet har mulighed for at forsøge at påvirke beslutningstagningen (Young 2000: 17). Nogle mennesker og etniske grupper kan dog være marginaliseret eller udelukket fra det politiske liv (Young 2000: 17). Dette er problematisk, da det kan antages, at politisk inaktive borgere ikke er i stand til at forsvare deres interesser, hvorfor de forbliver usynlige i politiske processer (Marien et al.

2010). Underrepræsenterede grupper har ofte forskellige strukturelle begrænsninger på politisk deltagelse, som andre grupper ikke står over for, hvilket resulterer i store forskelle i, hvem der deltager i det politiske liv (Marien et al. 2010). Blandt andet er alder, klasse og køn ofte væsentlige faktorer for, hvilken form for adgang en person har til ressourcer og politisk magt (Young 2000: 95).

Det overordnede formål med rådene er at sikre underrepræsenterede grupper mulighed for at deltage og påvirke den kommunale beslutningstagning. Unge og handicappede, og i nogle tilfælde endda ældre, på trods af beslutningstagernes aldring, er underrepræsenteret i politiske beslutningskanaler, eller de mangler fuldstændig nogle af de rettigheder, der hører til politisk deltagelse, som f.eks. af unges valgret eller retten til at stille op. For at realisere det demokratiske lighedsideal, men også for at varetage systemets legitimitet, har man støttet underrepræsenterede gruppers deltagelse i demokratiet. Det handler ikke kun om systemets generelle legitimitet, men om underrepræsenterede gruppers ret til at blive hørt og deltage i beslutningstagningen, der vedrører dem. For ungdomsrådernes vedkommende kan rådernes opgave også betragtes som uddannelsesmæssig: Ungerådene kan fungere som et af de steder for demokratiundervisning, hvor unge vokser til aktive politiske medborgere.

ind i munden.

Råd er blevet undersøgt relativt lidt både i Finland (se Airinen 2021:5) og i verden (Falanga et al. 2021:3). Denne rapport er en del af et projekt, der har undersøgt aktører i ungdomsråd og råd for ældre og handicappede om deres egen indflydelse, samt politikernes opfattelse af rådene. Projektet har konvergenspunkter med det europæiske flerårige komparative forskningsprojekt, *Local State* –

Samfundsrelationer (LSSR), hvor relationer mellem lokale myndigheder og civilsamfund er blevet undersøgt. De civilsamfundsaktører, der undersøges i Finland, omfatter ungdomsråd, ældreråd og råd for handicappede. Takket være dette forskningsprojekt får kommunerne information om, hvordan netværkenes drift ser ud nu mod slutningen af deres første periode, samt hvordan netværkene ser deres indflydelse, når den hyppigst hørte centrale kritik af netværkenes funktionalitet er den manglende indflydelse.

Denne rapport undersøger disse tre råd fra både deres medlemmers og politikeres perspektiv. Det centrale spørgsmål er, hvor indflydelsesrige rådene er set fra deres medlemmers og politikeres synspunkt, og hvordan rådernes indflydelse kan øges. Rapporten har samlet resultater fra tidligere undersøgelser, og derudover er en del af rapportens resultater baseret på European *Local State – Society Relations* (LSSR) til det europæiske materiale indsamlet i forbindelse med projektet, som undersøgte rådsmedlemmernes syn på deres indflydelse (Henriksson 2021, Henriksson & Huttunen 2022) og til det materiale indsamlet gennem *det finske forskningsinfrastruktur for offentlig mening* eller FIRIPO-projektet, som undersøgte politikernes synspunkter (Henriksson & Huttunen 2022). Dataene er beskrevet mere detaljeret i afsnittet Dataindsamling.

Denne rapport består af følgende dele: For det første beskrives og studeres hvert råd som sin egen separate aktør. På trods af lighederne i rådene er de indflydelsesorganer med forskellige virkemåder og opgaver, bestående af vidt forskellige personer. Deres individuelle undersøgelse er således berettiget. For hvert råd diskuteres kort rådets grundlæggende oplysninger og formål samt tidligere forskning. Herefter vil projektets egne resultater blive præsenteret. Efter at hvert råd er beskrevet for sig, sammenlignes rådene og deres aktører med hinanden. Først vil rådsmedlemmernes oplevelse af deres indflydelse og måder at øge rådernes indflydelse på blive undersøgt. Herefter vil jeg undersøge politikernes holdning til råd. Rådernes indflydelse er i høj grad afhængig af politikernes opbakning, da rådene ikke har nogen direkte egen autoritet.

Til sidst gennemgår vi de vigtigste forskningsresultater, diskuterer spørgsmål i relation til forholdet mellem politikere og råd og undersøger rådernes fremtidsudsigter. Til sidst vurderer vi problemstillinger relateret til det anvendte materiale.

2 Ungdomsråd

Ungerådet eller en tilsvarende gruppe af unge influencers (ungdomsforum, ungeråd) er et påvirkningsorgan, som er nedsat for at sikre de unges muligheder for deltagelse og indflydelse. De første ungdomsråd blev oprettet i Vihti og Espoo i slutningen af 1990'erne, og med ændringen af kommuneloven skulle der fungere et ungdomsråd i alle kommuner. De seneste oplysninger er, at der er 12 kommuner i Finland, hvor der slet ikke er noget ungdomsråd, og flere kommuner, hvor der praktisk talt ikke er nogen ungdomsrådsaktivitet overhovedet, selvom rådet nominelt er til stede (Laurila 2021). Ungerådet kan også deles af flere kommuner. Ungdomsmyndighedernes funktionstid er typisk 1-2 år.

Ungeråd består som udgangspunkt af unge mellem 13 og 18 år, men medlemmernes aldersspænd og størrelsen på ungdomsrådet varierer fra kommune til kommune. Unionen af finske ungdomsråd Nuva rys ungdomsrådsrapport fra 2021 (Laurila 2021) viser, at ungdomsrådene i gennemsnit har 11 medlemmer, og at ungdomsrådene oftest vælges ved valg. Ungeråd kan være mellem fem og omkring 60 medlemmer i størrelse, og udover valg kan medlemmer af ungdomsråd eksempelvis vælges blandt skoleelevråd. Ungerådsmedlemmerne repræsenterer sig selv eller eventuelt deres skole i rådet, men normalt ikke nogen organisation, som det er typisk for andre råd. I 1990'erne var der nogle stærkt politiserede ungdomsråd (Nikkilä 2002: 67).

Siden har man forsøgt at holde ungdomsrådene fri for partipolitik for at sikre lige muligheder for deltagelse.

Ungeråd tildes normalt en sekretær eller en kontaktperson i kommunens administrative organisation, som kan hjælpe med fx tilrettelæggelse af valg, udsendelse af indbydelser og udarbejdelse af referater (Gretschel 2002: 55). Udover sekretæren kan ungdomsrådet have kontaktperson(er) eller 'gudfædre' blandt tillidsmændene. Ungerådernes operationelle praksis (udvalg af medlemmer, deltagere mv.) fastlægges i kommunalbestyrelsen, kommunalbestyrelsen eller aftales af ungdomsrådet. Ungerådernes egentlige beslutningskompetence afhænger af kommunens praksis. Ungerådet kan have sit eget driftsbudget, hvis anvendelse det kan bestemme relativt selvstændigt. I de kommuner, hvor ungdomsrådene har deres eget aktivitetsbudget, var størrelsen af budgettet ifølge Nuvarys rapport i gennemsnit 4.500 euro om året - i nogle kommuner betalte dette beløb dog også for eventuelle rejseudgifter og mødehonorarer. (Laurila 2021). Ofte arrangeres også arrangementer med tildelingen.

Ungerådene har både formelle og uformelle måder at påvirke på. Formelle metoder omfatter for eksempel repræsentation i bestyrelser, kommunalbestyrelser og/eller kommunalbestyrelser, initiativret og besvarelse af anmodninger om udtalelser (se Laurila 2021). Eksempler på uformelle metoder til at påvirke er ungdomsrådet

deltagelse i planlægningen af nye skoler¹, eller andre former for indflydelsesarbejde uden for officielle kanaler. Ungerådets stærke rolle og muligheden for indflydelse kræver også uformelt, at kommunerne er oprigtigt interesserede i, hvad ungdomsrådet kunne have at sige.

Ungerådene kan vælge deres repræsentanter til andre kommunale organer i flere kommuner. Ifølge de seneste data har 87 procent af ungdomsrådene bestyrelsesrepræsentation i kommunalbestyrelser, og herudover har 77 procent repræsentation i kommunalbestyrelsen og 22 procent i kommunalbestyrelsen (Laurila 2021). Udover officiel repræsentation har ungdomsrådene indflydelse gennem eksempelvis udtalelser og initiativer. Ifølge Nuvarys undersøgelse siger 59 procent af de adspurgte, der har svaret på ungdomsstemmen, at de er blevet bedt om en mening inden for de seneste 12 måneder (Laurila 2021). 37 procent af de adspurgte sagde, at de havde modtaget 1-2 anmodninger om erklæringer inden for de seneste 12 måneder, mens 3-4 erklæringer var blevet afgivet af 22 procent af de adspurgte, og fem eller flere af 5 procent. 13 procent af de adspurgte oplyste, at ungdomsrådet slet ikke havde afgivet en udtalelse.

Omkring halvdelen, 46 procent, af ungdomsrådets tilhængere, der svarede på 2021-undersøgelsen (N=164), rapporterede, at ungdomsrådet ikke har indsendt et eneste initiativ inden for de sidste 12 måneder (Laurila 2021). Tilsvarende indsendte 43 procent af de adspurgte 1-3 initiativer. Færre personer udviste særlig aktivitet: 4-6 initiativer blev forladt af ni procent, og 7 eller mere af to procent af dem, der svarede. 57 procent af dem, der har svaret på undersøgelsen, sagde, at de lavede initiativet ved hjælp af den direkte initiativret, mens 23 procent sagde, at de indsendte det med hjælp fra en rådmand, og 11 procent af ungdomsrådsmedlemmerne afgav deres initiativ gennem kommunen. De, der valgte "andet" i undersøgelsen, sagde, at de havde indsendt et initiativ til embedsmanden.

I repræsentation i kommunens øvrige institutioner, både opinions- og initiativfunktioner, ses den tydeligste udvikling i ungdomsrådernes virksomhed. Tidligere handlede de største slagsmål om, hvorvidt der overhovedet kan oprettes ungdomsråd i kommuner, mens vi i øjeblikket diskuterer, under hvilke betingelser unge kan have repræsentation i andre, dvs. hvor. Så sent som for 10 år siden havde kun nogle kommuner ungdomsråd repræsenteret i andre kommunale organer (Kallio & Bäcklund 2012: 252), mens retten til repræsentation i dag er i en væsentlig del af kommunerne. Dette er en vigtig overvejelse, fordi alle andre påvirkningsorganer (ældreåd, handicapråd, personalerepræsentanter osv.) tilstræber lignende repræsentation (f.eks. Airinen 2021:36, Miettinen & Parviai-nen 2017:10, 19, 20, Virnes 2014:7, Vammaisfoorumi 2020, JHL 2022).

Ifølge Ungdomsbarometeret 2013 føler 60 procent af de adspurgte i alderen 15-29, at ungdomsrådene har indflydelse (Myllyniemi 2014). Det er dog kun mindre end 25 procent af de adspurgte, der bruger rådet som indflydelseskanal (se også Myllyniemi & Kiilakoski 2013). Da ungdomsrådene i flere og flere kommuner også er repræsenteret i andre kommunale organer, kan det ses, at ungdomsrådernes rolle i den kommunale beslutningsproces er vokset. Vores forskning belyser ungdomsrådsmedlemmernes opfattelse af deres indflydelse.

¹ Ved planlægningen af en ny gymnasieskole i Maalahti var ungdomsrådet involveret: 'Vi involverede ungdomsfuldmægtige i planeringen, hvilket visede sig vara mycket lyckat.' sagde kommunalchef Jenny Malmsten (Kommuntorget 2/2019:16).

3 Ældreråd

Ifølge loven skal kommunen oprette et ældreråd for at sikre deltagelse og indflydelsesmuligheder for den ældre befolkning. I 2019 var der cirka 1,2 millioner mennesker over 65 år i Finland, og deres andel af befolkningen var 22 procent (Airinen 2021:4). De ældre er således en væsentlig gruppe i det finske samfund. Medlemmerne af Ældrerådet er næsten uvægerligt repræsentanter for forskellige pensionist- eller ældreorganisationer (Virnes 2014), og desuden har Ældrerådet ofte repræsentanter fra veteranorganisationer og kirken (se Airinen 2021, Miettinen & Parviainen 2017 :20). Kommunen er repræsenteret i ældrerådene af både tillidsmænd og embedsmænd fra forskellige sektorer. I gennemsnit har rådet et flertal af kvinder, og der er normalt 6-11 medlemmer, men antallet af medlemmer varierer mellem 3-20 (Airinen 2021:11). Ældrerådernes funktionstid er 2-4 år.

Ældrerådene blev født i slutningen af 1990'erne, da de første ældreråd blev etableret i Kruunupy og Luoto kommuner i 1996–1997 (Virnes 2014:10). Herefter fulgte storbyer som Espoo, Helsinki og Vantaa. De fleste ældreråd blev oprettet i 1999-2002, styrket af FN's internationale år for ældre (1999) og andre landes eksempler². Ældreråd blev lovpligtige med ældreserviceloven i begyndelsen af 2014, men allerede inden lovens ikrafttræden havde mere end 90 procent af kommunerne et ældreråd (Virnes 2014). Nogle kommuner har et kombineret ældre- og handicapråd, og nogle gange har flere kommuner et fællesråd. Fællesråd mellem kommuner har været fælles, især hvis kommunerne har samarbejdet med socialsikring. Alt i alt ser det ud til, at omkring 10-20 procent af kommunerne har fællesråd³.

Ældrerådene fik tre opgaver efter ældreserviceloven: Rådet skal inddrages (§11) i at udarbejde kommunens plan (§5) for at støtte ældrebefolkningen, vurdere tilstrækkeligheden og kvaliteten af kommunens ældretilbud (§6). , og i øvrigt påvirke kommunen i stor skala. Ældrerådernes vigtigste opgave er at påvirke den kommunale beslutningstagning (Virnes 2014:5). Rådets mest almindelige handlingsformer er oplæg, initiativer og udtalelser (Virnes 2014:1). Der afgives hovedsageligt udtalelser om sociale sikringsydelse, kun sjældnere om samfundsplanlægning, zoneinddeling, trafik, kultur eller sportsydelse (Miettinen & Parviainen 2017:3). De vigtigste driftsformer er at yde ekspertise, organisere arrangementer, informere og arbejde med interessenter (Airinen 2021:13). Medlemmerne af ældrerådene arbejder også

² Ældreråd er etableret i Sverige, Norge, Tyskland og Danmark allerede i 1970'erne, men de blev lovligt i Norge og Danmark i 1990'erne (Virnes 2014). Van-hus råd kan også findes i Østrig, Italien, USA, Canada og Polen (Frýczkiewicz-Wronka et al. 2019:906). Falanga et al. 2021 har samlet 37 regionale, nationale og kommunale indsatser, der involverer ældre.

³ I sommeren 2020 blev der på kommunernes hjemmesider fundet oplysninger om 179 ældreråd, hvoraf 24 var fælles for Ældre- og Handicaprådet (13%). I Handicapforums (2020) undersøgelse var 9 % af respondenterne fra handicapråd fra det fælles handicap- og ældreråd og 4 % fra flere kommuners fælles handicapråd. I Menneskerettighedscentrets undersøgelse var 30 % af de adspurgte fra ældrerådene fra fællesrådet. 182 personer fra 155 kommuner deltog i undersøgelsen (Airinen 2021:11).

som medlemmer af forskellige projektarbejdsgrupper, lave tilgængelighedsundersøgelser, besvare undersøgelser og skrive artikler (Airinen 2021: 13–14). I nogle kommuner oplever man, at social- og sundhedsspørgsmål får for meget opmærksomhed på bekostning af andre forhold i ælde rådernes virksomhed (Miettinen & Parviainen 2017:20), men på den anden side ønsker nogle kommuner at have flere indflydelse end i dag, især på social- og sundhedsydelser (Airinen 2021:28). Kommunerne anerkender ikke altid de ældres rolle i bolig- og bomiljøspørgsmål, og ælde rådene ønsker, at de automatisk skal høres i plan- og boligspørgsmål (Miettinen & Parviainen 2017:10). Kommunens tekniske sektor er ikke altid opmærksom på Ælde rådets rolle og opgaver (Miettinen & Parviainen 2017:14).

Ifølge resultaterne af kommunalforeningens ælde rådsundersøgelse (2014) er de største udviklingsområder for ælde rådene at øge rådernes synlighed og effektivitet og at forbedre rådernes aktivitets- og driftsforhold (Virnes 2014). Der er behov for mere planlægning og langsigtet planlægning i rådernes aktiviteter, og aktiviteterne opleves nogle gange som for officielt styret. Samtidig giver mangler i kommunikation og information mellem ælde rådet og kommunen udfordringer (Virnes 2014, se også Latvalahti 2015 og Miettinen & Parviainen 2017).

I Menneskerettighedscentrets undersøgelse rapporterede mindre end halvdelen af de adspurgte (44 %), at kommunen informerer om planer og tidsplaner i tide (Airinen 2021:22). Ud over udfordringerne med kommunikation har medlemmerne i nogle ælde råd brug for mere fortrolighed, og i nogle ønsker medlemmerne uddannelse i ælde rådene og deres rolle samt kommunalbestyrelsens stilling, tillidsmænd og ledende embedsmænd (Airinen 2021:22, se også Miettinen & Parviainen 2017:14, 21).

Der er ret stor variation i opfyldelsen af ælde rådernes driftsbetingelser (Airinen 2021:21). Det er fundet, at det er til gavn for Ælde rådet, hvis rådet har medlemmer, der i forvejen er fortrolige med kommunens beslutningstagning (Miettinen & Parviainen 2017:21), eller hvis medlemmerne er tillidsmænd for bestyrelser eller afdelinger (Airinen 2021:17). Næsten alle ælde råd har en sekretær ansat i kommunen, hvis rolle er central i rådets drift. Sekretærens opgaver varierer dog fra kommune til kommune, og sekretæren får ikke altid afsat tid nok til brug for ælde rådet eller tiden er hovedsageligt begrænset til at arrangere møder, som (ifølge respondenterne) ikke opfylder den reelle rådernes behov (Airinen 2021:21). I regeringens udspil til kommunalbestyrelserne er embedsarbejdet opgjort til cirka 0,25 årsværk (HE 268/2014 vp:115).

Tidligere forskning tyder på, at borgerne ikke ved nok om ælde rådernes aktiviteter (Miettinen & Parviainen 2017:8, Airinen 2021:16), og at ælde rådene heller ikke har fået nok stemme i forskningen. Ældres politiske deltagelse blev undersøgt i lang tid, for eksempel uden overhovedet at diskutere ælde rådene (f.eks. Nygård & Jakobsson 2013). Det er dog kendt fra tidligere forskning, at de nordiske ældre er aktive borgere og en stærk del af vælgerne (Nygård & Jakobsson 2013: 91). De spiller formentlig en væsentlig rolle i forskellige politiske spørgsmål vedrørende deres eget liv, såsom sundhedspleje eller pensionspolitik. Det er vigtigt at undersøge politiske instanser, hvor ældre tilbydes mulighed for at deltage i beslutningstagningen på en endnu mere aktiv måde. Vores forskning har derfor til formål at belyse grundlæggende spørgsmål relateret til driften af ælde råd.

4 Handicapråd

Handicappede råd er indflydelsesorganer, hvis mission er at sikre handicappede deltagelse i kommunal beslutningstagning. De første kommunalbestyrelser for handicappede blev oprettet i 1970'erne, få år efter at lignende organer blev oprettet i Sverige i 1971 (National Council for the Handicap 2006).

Handicapråd har optrådt i lovgivningen siden vedtagelsen af Handicapserviceloven (380/1997) i 1987. I lang tid var de frivillige, hvilket understregede den form for samarbejde mellem kommunen og organisationer, som den gældende kommunelov kræver. I 2009, før den nuværende kommunallov gjorde handicapråd lovpligtige, havde omkring to ud af tre kommuner et handicapråd (Piipponen 2013:74). Handicaprådernes funktionstid er 2-4 år (Virnes 2014: 2), og rådene mødes i gennemsnit 4 gange om året (Virnes 2014: 3, Airinen 2021:11).

Der er store forskelle på handicaprådernes aktiviteter. Lange afstande og små kommunale forvaltninger er kendt for at gøre det vanskeligt for råd at fungere (Kimpimäki 2012, jf. Airinen 2021:27). En relativt nylig undersøgelse foretaget af Vammaisfoorum og sendt gennem Det Rådgivende Udvalg for Rettigheder for Personer med Handicap (VANE) til medlemmer af kommunale handicapråd (2020) viste, at omkring 2/5 af de adspurgte føler, at rådene fungerer godt, omkring 1/3 synes de fungerer dårligt og 1/3 vurderer situationen til at ligge midt imellem. Medlemmerne har meget lignende erfaringer vedrørende de svagt fungerende dele af driften: rådet høres for sent, dets indflydelse på beslutninger er minimal, rådet kontaktes kun i handicapsager, rådets udtalelser videregives ikke og informationsstrømmen er svag (Vammaisforumi 2020).

Omkring fem procent af finnerne har en form for handicap eller handicap, og omkring hver femte af dem har et alvorligt handicap (Hästbacka & Nygård 2013: 129). Ifølge Vammaisforums undersøgelse (2020) er personer med fysiske handicap (83 %), sansehandicap (70 %) og intellektuelle handicap (56 %), personer med langvarig sygdom (61 %) og pårørende og pårørende (45. %) er ofte repræsenteret i handicapråd. Børn med handicap (30 %), personer med neuropsykiatriske (20 %) eller psykiske lidelser (24 %) og personer med sjældne sygdomme (22 %) er sjældnere repræsenteret.

Nogle gange er kræftpatienter, hjertepatienter, allergi- og astmapatienter, luftvejspatienter og gigtpatienter også repræsenteret. Ifølge samme undersøgelse anser 57 procent af de adspurgte, at repræsentationen af forskellige handicapgrupper i handicaprådene er tilstrækkelig, men selv 30 procent finder det utilstrækkeligt, og 14 procent ved ikke, hvordan de skal udtrykke deres mening. Der er flere kommentarer i de åbne svar, der efterlyser en bredere repræsentation af handicappede. Krigsveteraner og erfaringseksperter deltager nogle gange også i handicaprådernes aktiviteter. Kommunens repræsentanter, der arbejder i handicaprådene, kan være både tillidsmænd og embedsmænd fra forskellige sektorer, og udover disse har rådene også repræsentanter fra statsforvaltning.

5 Om indflydelse

Indflydelse er magt eller evnen til at påvirke andre – i politisk sammenhæng kan indflydelse eksempelvis referere til evnen og magten til at påvirke politisk beslutningstagning og politiske udfald gennem egne handlinger (i spørgsmål, der er vigtige for en selv) (Banfield & Wilson 1961/2017: 3; Cox & Jacobson 1973: 3, Arts & Verschuren 1999: 413). I denne rapport finder vi ud af rådsmedlemmernes oplevelse af indflydelse (hvor indflydelsesrige medlemmer af forskellige råd føler, de er) og politikernes syn på råds indflydelse, og hvordan den kan øges. Så vi måler ikke reel indflydelse, evne og kapacitet til at få egne mål igennem, men fokuserer derimod på medlemmernes og politikernes syn på indflydelse.

Vi begynder at udforske oplevelsen af indflydelse ved at undersøge råd som såkaldte deltagende processer. De tre nøgledimensioner i enhver frivillig deltagelsesproces er deltagerne i processen (hvem deltager), deltagernes interne dynamik (hvordan deltagerne kommunikerer og træffer beslutninger, arbejdsmetoder) og diskussionsdeltagernes forbindelse til politik og offentlig handling (hvordan deltagernes udsagn hænger sammen med beslutningstagernes og deltagernes handlinger, institutioner og magt og myndighed) (Fung 2006). På baggrund af denne idé fandt vi i LSSR-undersøgelsen frem til grundlæggende oplysninger om rådernes arbejdsforhold. Materialet fra LSSR-undersøgelsen blev indsamlet i vinteren 2020-2021, og 1.647 respondenter besvarede undersøgelsen i Finland. Svarprocenten var cirka 16-21 procent. Materialet præsenteres nærmere i bilaget.

Vi spurgte respondenterne om varigheden af rådsmedlemskab, hvor regelmæssigt deres råd mødes, og hvor meget tid respondenterne bruger på rådsaktiviteter om ugen.

Tabel 1: Medlemskabets varighed (i år). Gennemsnit.

	Ungdomsrådet	Ældrerådet	Handicaprådet
Gennemsnit	1,92	5,55	6,60
Standardafvigelse	1,46	5,40	6,63
AF	180	307	269

Materiale: LSSR

Den gennemsnitlige varighed af medlemskab i ungdomsråd er 1,92 år (se tabel 1). Det korteste medlem har været mindre end et år og det længste 12 år. Det er dog bemærkelsesværdigt, at den, der har været medlem længst, er den, der deltager i ungdomsrådets aktiviteter ex officio - unge er typisk kun medlem i et år eller højst to eller tre år.

Den gennemsnitlige varighed af medlemskab i Ældrerådet er 5,5 år, og det medlem, der har siddet længst, har været medlem siden starten (i slutningen af 1990'erne). I Vammaisneu vosto er den gennemsnitlige varighed af medlemskab 6,6 år, det længste medlem har arbejdet i rådet i 40 år. Vammaisforums undersøgelse af medlemmer af handicapråd (2020) viser, at nogle handicapråd gerne vil have bedre rotation af medlemmer og foryngelse af medlemsskaren (se også Kimpimäki 2012).

Det kan dog være svært i små kommuner med et begrænset antal handicappede.

En regelmæssig sammenkomst er ofte et tegn på systematisk aktivitet. Systematiske aktiviteter giver derimod ofte bedre muligheder for at påvirke vigtige emner og dermed forbedre rådernes indflydelse.

Tabel 2: Mødets regelmæssighed. I procenter.

	Ungdomsrådet	Ældrerådet	Handicaprådet
Sjældnere eller uregelmæssigt	6,7	19,0	24,7
Tre møder eller mere	93,3	81,0	75,3
AF	180	311	275

Materiale: LSSR

Tabel 2 viser, at størstedelen af ungdomsrådene mødes regelmæssigt: Mere end 93 procent af de adspurgte siger, at deres ungdomsråd mødes mindst tre gange om året. Også 4/5 af ældrerådene mødes for det meste regelmæssigt. Denne observation understøttes af en undersøgelse fra Human Rights Center, ifølge hvilken ældreråd mødes i gennemsnit 5 gange om året, selvom mødefrekvensen faldt i 2020 på grund af coronaepidemien, og nogle råd overhovedet ikke mødtes (Airi-nen 2021:11). Vores resultater er derfor i samme retning. Hvad angår handicapråd, svarer mere end 75 procent af de adspurgte, at deres handicapråd mødes mindst tre gange om året. En lang række handicapråd mødes derfor også regelmæssigt, men i forhold til de nordiske referencelande er de faste møder alligevel mindre: Mere end 93 procent af ældre- og handicaprådene i Sverige og Norge mødes mere end 3 gange årligt (Feltenius & Henriksson 2022).

Den tredje faktor, vi ser på i deltagende processer, er den tid, der bruges på dem.

I vores undersøgelse fandt vi ud af, hvor meget tid rådsmedlemmer bruger på deres råds aktiviteter. Tidsforbrug er kodet i to kategorier: mindre end en time om ugen eller mere.

Tabel 3: Tid brugt på rådsaktiviteter. I procenter.

	Ungdomsrådet	Ældrerådet	Handicaprådet
Mindre end en time om ugen	72,4	69,7	70,9
Mere end en time om ugen	27,6	30,3	29,1
AF	181	310	278

Materiale: LSSR

Tabel 3 viser, at knap 30 procent af de adspurgte bruger mere end en time om ugen på rådsaktiviteter. Tallene er forholdsvis ens for alle typer

til rådene. Man kunne antage, at brugen af tid er relevant for oplevelsen af indflydelse: Jo oftere en aktivitet praktiseres, og jo flere input der lægges ind i den, jo mere vokser deltageres handleevne, hvilket bringer deltagerne til et større oplevelse af indflydelse. Blandt andet ved undersøgelse af europæiske ungdomsråd er der fundet en sammenhæng mellem tidsforbrug og indflydelse (Henriksson & Huttunen 2022). Samme sammenhæng har man også fundet i andre foreninger, blandt andet blandt kommunale beslutningstagere⁴. Det er dog bemærkelsesværdigt, at det ikke er tilfældet i Finland.

5.1 Rådsmedlemmers oplevelser af indflydelse

Efter at have undersøgt de faktorer, der er relateret til driften, er erfaringerne fra rådernes repræsentanter om deres egen indflydelse centrale. Vi har besluttet at fokusere på to typer indflydelse: intern og ekstern påvirkning. Ved hjælp af begrebet intern indflydelse undersøger vi, hvordan indflydelsesrige rådsmedlemmer opfatter sig selv som værende i rådet. Gennem begrebet ydre påvirkning undersøger vi, hvor indflydelsesrige medlemmerne af rådene opfatter sig selv som medlem af rådet i forhold til omverdenen: hvor godt deres stemme bliver hørt i kommunal beslutningstagning.

Først finder vi ud af rådsrepræsentanternes erfaringer med deres interne indflydelse, det vil sige hvordan repræsentanterne oplever, at deres stemmer bliver hørt i rådets interne arbejde.

Tabel 4: Har min mening betydning i dette netværk, på en skala fra 1 (meget uenig) til 5 (meget enig)? I procenter.

	Ungdomsrådet	Ældrerådet	Handicaprådet
Meget enig (5)	54,8	36,0	43,2
Nogenlunde enig (4)	34,5	49,2	43,2
Uenig (1-3)	10,7	14,8	13,6
AF	177	311	280

Materiale: LSSR

Hele 85-90 procent af de adspurgte føler, at de får deres stemme hørt i neu-vostos interne arbejde. Der er kun små forskelle mellem rådene, men det skal nævnes, at der stadig er gradforskelle. Ungerådernes respondenter angiver oftere end ældrerådernes respondenter, at de er helt enige i udsagnet.

⁴ Differentieret i KuntaSuomi-undersøgelsen er sammenhængen mellem udsagnene 'Vurdér, hvor mange timer om ugen du i gennemsnit bruger på at varetage dine kommunale tillidspligter' og 'Hvor stor indflydelse tror du, at følgende grupper/aktører har i din kommunes politiske beslutningstagning?' mellem er 0,306** (statistisk signifikant på 0,01 niveau).

⁵ For at undgå indberetning af for små grupper er nogle af svarmulighederne blevet kombineret.

mens respondenter fra handicapråd placeres mellem de to andre råd.

Som individuelt resultat er det ikke chokerende, men når vi gennemgår resultaterne, vil vi se, at ungdomsrådene som helhed føler sig mere indflydelsesrige end andre råd.

Dernæst fandt vi ud af rådsrepræsentanternes erfaringer med deres eksterne indflydelse, det vil sige hvordan repræsentanterne føler, at de får deres stemme hørt i den kommunale beslutningstagning (i tabel 5).

Tabel 5: Mit netværk kan påvirke kommunal beslutningstagning, på en skala fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig)? I procenter.

	Ungdomsrådet	Ældrerådet	Handicaprådet
Meget enig (5)	31.1	13.3	17.3
Nogenlunde enig (4)	51,7	50,5	53,6
Uenig (1-3)	17.2	36,2	29.1
AF	180	309	278

Materiale: LSSR

83 procent af ungdomsrådsrespondenterne, 64 procent af ældrerådets adspurgte og 71 procent af handicaprådets respondenter er enige i udsagnet (4-5). Omkring halvdelen af de adspurgte, uanset byrådet, er lidt enige i udsagnet om, at deres råd kan påvirke den kommunale beslutningstagning. Herefter spreder svarene sig, så omkring 30 procent af repræsentanterne for ungdomsrådene er helt enige i udsagnet, mens en næsten lige stor andel af ældre- og handicaprådernes repræsentanter er uenige i udsagnet. Også i dette tilfælde føler repræsentanterne for ungdomsrådene sig selv som de mest indflydelsesrige.

Oplevelsen af indflydelse kan også påvirkes af den rolle en person spiller i rådet. Eksempelvis har en embedsmand andre kapaciteter og muligheder for at skubbe rådets mål frem end individuelle repræsentanter. Derfor ønskede vi at finde ud af, hvordan erfaringerne fra de respondenter, der arbejder i forskellige roller i rådene, adskiller sig fra hinanden. Til at begynde med undersøger vi, i hvilken egenskab respondenterne til undersøgelsen arbejder i rådet. Resultaterne er vist i tabel 6.

Tabel 6: I hvilken rolle er du medlem af rådet? I procenter.

	Ungdomsrådet	Ældrerådet	Handicaprådet
Som repræsentant for en organisation eller som enkeltperson	81,7	73,9	70,0
Som tillidsmand / som politiker	16,3	20,3	19,6
Som embedsmand	2,0	5,8	10,4
AF	612	533	500

Materiale: LSSR

Tabel 6 viser derfor kun respondenternes baggrund/roller i rådet. Vores undersøgelse giver ikke svar på, hvordan forskellige grupper er repræsenteret i de egentlige råd, men indikationer herpå kan hentes fra andre kilder (se Airinen 2021, Virnes 2014 eller Laurila 2021.) Ud fra tabel 6 kan det dog konstateres, at andelen af tjenestemænd blandt de adspurgte er højest for handicapråd (10,4 procent) og lavest for ungdomsråd (2 procent). Andelen af tillidsmænd blandt de adspurgte varierer mellem 16 og 20 procent.

Dernæst ser vi på oplevelsen af ekstern indflydelse fra rådsmedlemmer i forskellige roller, det vil sige hvor godt rådsmedlemmer føler, at de får deres stemme hørt i kommunal beslutningstagning, for at se, om rollen påvirker oplevelsen af indflydelse. Resultaterne er synlige i tabel 7.

Tabel 7: Mit netværk kan påvirke kommunal beslutningstagning, i forskellige respondentgrupper, på en skala fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig)? I procent er andelen positivt (4) eller meget positivt (5).

	Ungdomsrådet	Ældrerådet	Handicaprådet
Som repræsentant for en organisation eller som enkeltperson	84,1	60,6	69,8
AF	145	231	199
Som tillidsmand / som politiker	80,0	74,6	68,6
AF	30	63	51
Som embedsmand	(66,7)	(66,7)	82,1
AF	(3)	(15)	28

Materiale: LSSR

Ungerådsrepræsentanter, der repræsenterer sig selv som privatpersoner, føler, at de er mest indflydelsesrige. I modsætning til ældre- og handicapråd har ungdomsrådene typisk ikke repræsentanter for organisationer, men medlemmerne er såkaldte enkeltpersoner. Disse ungdomsrådsrepræsentanter føler, at de i endnu højere grad kan påvirke den kommunale beslutningstagning end de tillidsrepræsentanter, der arbejder i ungdomsrådene, som også føler sig mere indflydelsesrige end tillidsmændene i Ældre- eller Handicapperådet. Den største forskel på oplevelsen af indflydelse ud fra roller findes i ældrerådene. I ældreråd føler tillidsmænd sig mere indflydelsesrige end repræsentanter for organisationer/personer. Organisatoriske repræsentanter/enkeltpersoner i ældrerådene føler mindst af alle grupper, at de kan påvirke den kommunale beslutningstagning.

For handicaprådernes vedkommende udviser embedsmændene størst erfaring med indflydelse sammenlignet med medlemmer, der arbejder i andre roller i rådet. Andelen af respondenterne i ungdomsrådene og ældrerådene er så lille, at der ikke kan foretages sammenligninger ud fra den.

5.2 Politikernes holdning til råd

I forhold til rådernes virkemåde er politikernes og beslutningstagernes holdning til rådene central. Med hensyn til ældrerådene har Miettinen og Parviainen (2015: 25) f.eks. udtalt, at "Fra ældrerådernes synspunkt er det vigtigste at opbygge arbejdsforbindelser med de instanser, der laver det forberedende arbejde, og beslutninger.' Det samme gælder andre råd. For at være indflydelsesrige og succesrige skal råd have stærk opbakning fra politikerne og en forbindelse med beslutningstagere.

Politikernes holdning til råd blev undersøgt i en undersøgelse, der blev sendt til finske kommunale beslutningstagere gennem forskningsinfrastrukturen FIRIPO. 627 respondenter svarede på undersøgelsen sendt til 1138 personer gennem beslutningspanelet i foråret 2022, svarprocenten var allerede 55,1. Materialet præsenteres nærmere i bilaget. Resultaterne af undersøgelsen præsenteres herefter.

Da formålet er at undersøge disse råds indflydelse og deres erfaringer, er beslutningstagernes syn på rådernes indflydelse også af interesse. Vi starter med at sammenligne beslutningstagernes erfaringer med disse tre råds indflydelse (tabel 8).

Tabel 8: Hvor indflydelsesrige opfatter du følgende råd, der opererer i din kommune på en skala fra 1 (slet ikke indflydelsesrig) til 5 (meget indflydelsesrig)?

	Middelværdi	Standardafvigelse	Andel (%), der svarede 1–2	Andel (%), der svarede 4–5
Ungdomsråd	2,75	1,05	38,7	24,7
Ældrerådene	2,73	1,09	37,0	24,3
Handicapråd	2,62	1,18	37,9	21,5

N=522, data: FIRIPO

Når man sammenligner politikernes opfattelse af rådernes indflydelse, viser det sig, at forskellene i den oplevede indflydelse er ret små. På en skala fra 1-5 er den gennemsnitlige score for alle tre råd mellem 2,62-2,75. Det kan således konstateres, at politikerne ikke oplever den store forskel på disse tre råds indflydelse. Det er dog interessant, at man ved sammenligning af gennemsnittet finder, at ungdomsrådet opfattes som det mest indflydelsesrige (KA 2.75), mens handicaprådet opfattes som det mindst indflydelsesrige (KA 2.62). Når jeg undersøger fordelingen af indflydelsesopfattelser nærmere, kan det konstateres, at knap en fjerdedel af politikerne finder ungdomsrådet og ældrerådet meget eller meget vigtige, mens det tilsvarende tal for handicaprådet er 21,5 procent. Tilsvarende anser omkring 38 procent af politikerne ikke råd for at være indflydelsesrige.

Det meste af tiden betragter politikerne ungdomsrådene som det vigtigste råd og handicaprådet som det mindst vigtige (tabel 9). Som svar på spørgsmålet: Hvilket af disse tre råd anser du for det vigtigste? (sæt dine svar i rækkefølge, 1 for de vigtigste, 3 for de mindst vigtige): Ungeråd, Ældreråd, Handicapråd, Ungerådet fik flest 1'ere, hvilket betyder, at det er det vigtigste iflg. respondenter. Mere end 53 procent af de adspurgte mente, at ungdomsrådet var det vigtigste, mens 23,7 procent af de adspurgte mente, at ældrerådet var det vigtigste og knap 23 procent mente, at handicaprådet var det vigtigste.

Ungerådet var det mindst vigtige: Kun 17,6 procent af de adspurgte anså det som det mindst vigtige af de tre, mens de tilsvarende tal for ældrerådet er 39 procent og for handicaprådet 43 procent. Ungerådet ser ud til at have en særlig vigtig position i beslutningstagernes øjne, hvilket også kan lade sig gøre opfatter det i det bredeste indflydelsesfelt af alle. Jo yngre rådmanden er, jo oftere anser han ungdomsrådet for det vigtigste, og omvendt, jo ældre rådmanden er, jo mere vægt lægges der på ældrerådet (ikke i tabellen).

Tabel 9: Hvilket af disse tre råd anser du for vigtigst? (sæt dine svar i rækkefølge, 1 er vigtigst, 3 er mindst vigtig): Ungeråd, Ældreråd, Handicapråd. I procenter.

	Hoved (1)	(2)	Mindst vigtig (3)
Ungdomsråd	53,6	28,9	17,6
Ældrerådene	23,7	37,2	39,1
Handicapråd	22,7	34,0	43,3

N=409, materiale: FIRIPO

I tabel 9 er antallet af respondenter mindre end normalt. Nogle af respondenterne mente, at hele spørgsmålet var grundlæggende uhensigtsmæssigt eller umuligt at besvare, og ønskede at understrege, at alle råd er vigtige på hver deres måde (åbne svar).

Udover at finde ud af, hvor indflydelsesrige beslutningstagerne anser rådene, og hvilket råd de anser for det vigtigste, var formålet at finde ud af, hvilke handlinger der anses for de vigtigste for at øge rådernes indflydelse (tabel 10).

Rådene har selv en masse forskellige aktioner, som de kører

for udvikling og for at øge dens indflydelse. I denne del af undersøgelsen blev alle råd betraget som én gruppe, det vil sige, at svarene ikke skelnede mellem, om bestemte handlinger anses for de vigtigste for alle råd eller for eksempel kun for nogle af dem.

Tabel 10: De vigtigste handlinger for at øge indflydelsen på en skala fra 1 (slet ikke vigtigt) til 4 (meget vigtigt)

	Gennemsnitsværdi	Standardafvigelse	Andel (%), der svarede 3-4
Direkte initiativret	3,35	.818	87,9
Undervisning i kommunal beslutningstagning	3,33	.779	88,1
Klarere jobbeskrivelse	3,31	.754	90,7
Forøgelse af ekspertiseniveauet hos råds- og kommuneoperatører	3,30	.747	90,2
Stillingen er reguleret i det administrative regulativ	3,28	.811	85,9
Pligter er fastsat i den administrative forskrift	3,27	.800	86,7
Repræsentation i bestyrelse/kommuner	3,18	.865	82,4
Årlig konsekvensanalyse i kommunen	3,18	.835	84,9
Medarbejderressource på vegne af kommunen	2,98	.879	73,7
Repræsentation i kommunalbestyrelsen	2,83	.945	65,6
Et større driftsbudget	2,72	.791	63,7
rådmand fadder	2,65	1,012	61,8
Repræsentation i kommunalbestyrelsen	2,51	1,087	50,1

N=518-522, materiale: FIRIPO

De vigtigste tiltag for at øge indflydelsen opfattes som rådernes direkte initiativret (meget vigtig 51 %), (bredere) træning i kommunal beslutningstagning (meget vigtig 48 %), hæve kompetenceniveauet hos rådet og kommunens aktører og en klarere jobbeskrivelse. Herefter er de væsentligste handlinger reguleringen af stillingen og opgaver i den administrative regulering, repræsentation i bestyrelsen og årlig konsekvensanalyse i kommunen.

Medarbejderressourcer på kommunens vegne, repræsentation i kommunalbestyrelsen, et større driftsbudget, en rådssponsor og den mindst vigtige af alle, repræsentation i bystyret (slet ikke vigtig 18%) opfattes som de mindst vigtige.

Resultatet er på mange måder interessant, hvis man sammenligner det med, hvordan rådene selv opfatter deres situation. Rådene taler ofte om vigtigheden af en sekretær/sekretariat (Airi-nen 2021:8, 21, 33, Virnes 2014:7, 8, Miettinen & Parviainen 2017:14, 17), håb om repræsentation i bestyrelser eller andre organer (Airinen). 2021:36, Miettinen & Parviainen 2017:10, 19, 20, Virnes 2014:7, Vammaisforumi 2020), vil gerne have en større

driftsbudget (Airinen 2021:21, 34, Virnes 2014:7) og opfordre til tættere samarbejde med forskellige instanser, så de bliver hørt rettidigt og bedre (Airinen 2021:33, 36).

Det måske mest bemærkelsesværdige af resultaterne i tabel 10 er, at 82 procent af de adspurgte anser det for vigtigt at give rådene repræsentation i bestyrelser for at øge rådernes indflydelse. For ungdomsrådene er repræsentation i bestyrelsen allerede ret almindelig. I Lau-rilas (2021:11) undersøgelse oplyste 87 procent af de adspurgte, at deres myndighed har repræsentation i bestyrelserne, og derudover sagde fem procent af de adspurgte, at de har repræsentation, men kun i visse bestyrelser. Respondenterne nævnte blandt andet teknisk bestyrelse, centralvalgbestyrelsen, renovationsnævnet, bygge- og miljønævnet og miljø- og tekniknævnet som bestyrelser, hvor ungdomsrådet ikke er repræsenteret. Mere oplagt er, at bestyrelsesrepræsentationen ikke er afklaret for ældre- og handicaprådene. Vi ved således ikke, i hvilket omfang ældre- og handicaprådene er repræsenteret i bestyrelser eller andre kommunale instanser. Vi ved heller ikke, om politikerne anser det for lige så vigtigt at give bestyrelsesrepræsentation til ældre- og handicaprådene, som de gør til ungdomsrådene.

Samarbejdet mellem politikere og råd kan naturligvis bygges op på mange forskellige måder. I undersøgelsen blev der spurgt til rådernes repræsentation i bestyrelserne, fordi det er det, der bliver udmeldt på rådsområdet. Den modsatte driftsmodel er dog almindelig, det vil sige at bestyrelserne har repræsentation i rådene (f.eks. 2/3 af respondenterne i Airinens (2021:12) undersøgelse). Det kan dog tolkes som om, at det fungerer på forskellig vis eller utilstrækkeligt, når der er så mange forhåbninger til bestyrelsesrepræsentationen i rådene.

For at overdrive lidt kan man sige, at politikere er mere parate til at øge bureaukratiet end penge og tid til at øge rådernes indflydelse. Politikere anser handlinger, der næsten ikke koster noget både politisk og økonomisk, for vigtige: uddannelse og højnelse af kompetenceniveauet. Der er også et ønske om at skabe en klarere jobbeskrivelse for rådene, også i de administrative regler. På den anden side er det på et generelt plan let at gå med til sådanne handlinger, når der stadig mangler konkrete forslag til mulige ændringer. Til gengæld viste tabel 11, at knap 58 procent af de adspurgte anser arbejdsdelingen mellem politikere og råd som klar, og 47 procent anser rådernes stilling i beslutningssystemet for klar. Tilsvarende mener 25 procent og 35 procent ikke, at arbejdsdelingen og rådernes holdning er klar, så der er plads til forbedringer.

Tabel 11: Udtalelser om forholdet mellem politik, forvaltning og råd i din kommune, på en skala fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig)?

	1 er meget uenig	2	3	4	5 helt det samme sind	I min kommune fungerer ikke disse råd
Arbejdsdeling mellem autoriserede/ mellem politikere og råd er tydeligt	4.6	20.8	15,6	42,3	15.8	1.0
Rådernes stilling i beslutningssystemet er klar	6,7	28,7	16,8	37,0	9.6	1,2
Embedsmænd minder ofte om eksistensen af råd	15.8	38,5	21.6	19.3	4.2	0,6

N=519–520, materiale: FIRIPO

Tabellen viser også, at kun 24 procent af de adspurgte er enige i udsagnet om, at embedsmænd ofte minder om eksistensen af råd. I alt 54 procent er uenige i udsagnet. Dette er et nøglespørgsmål, for uden støtte fra organisationen (dvs. embedsmændene) kan rådernes indflydelse ikke vokse.

Vi ønskede at finde ud af beslutningstagernes eget forhold til deres kommunes råd. Derfor spurgte vi, hvad de adspurgte mener om følgende udsagn om deres eget forhold til deres kommunes råd: "Jeg er velinformeret om rådernes forhold" og "Jeg har været medlem af rådet som politiker". Resultaterne er vist i tabel 12. Den største del af de adspurgte følte, at de i det mindste på en eller anden måde var informeret om rådernes aktiviteter: mere end 61 procent svarede, at de var delvist informeret om rådernes aktiviteter, og næsten 16 procent mente, at de var godt informeret om aktiviteterne. Omkring 23 procent af de adspurgte følte, at de ikke er informeret om driften af neu-vostos.

Tabel 12: Jeg er godt informeret om rådernes forhold. Jeg har været medlem af råd som politiker. (Ja, delvist, nej) I procent.

	Ja (%)	Delvist (%)	jeg (%)
Jeg er godt informeret om rådsspørgsmål	16,0	61,3	22,5
Jeg har været medlem af rådet som politiker	18,7	5,4	75,3

N=518–519, materiale: FIRIPO

Tabel 12 viser, at flertallet af de adspurgte ikke har arbejdet som medlem af rådet i rollen som politiker, men knap 19 procent havde arbejdet i rådet som politiker. Som det kunne forventes, har ens egne erfaringer med råd en stærk sammenhæng med, hvor godt respondenter er informeret om rådsforhold (korrelation .449**, ikke tau-locked). Kvinder er oftere både velinformede om rådsspørgsmål og har fungeret som rådsmedlem oftere end mænd (en forskel på ca. 10 procentpoint, ikke i tabellen).

Tabel 11 viser, at 54 procent af beslutningstagerne ikke oplever, at embedsmænd ofte minder dem om rådernes aktiviteter. Tabel 12 viser derimod, at kun 16 procent af de adspurgte føler, at de er velinformede om rådernes forhold – denne andel er endda lidt lavere end andelen af adspurgte, der har arbejdet i rådene som medlem af en politiker. Derfor er det hensigtsmæssigt at spørge, hvor beslutningstagerne får information om rådernes aktiviteter generelt (tabel 13).

Tabel 13: Hvor får du information om rådernes aktiviteter? (Meget, lidt, jeg får ikke oplysningerne)

	En masse (%)	Nogle (%)	Jeg modtager ikke information (%)
Direkte fra medlemmerne af det pågældende indflydelsesorgan	19	57	24
Gennem minutter	20	56	24
Fra kommunale embedsmænd	10	63	27
Fra andre rådmænd/politikere	11	70	20
Fra lokale ældreorganisationer/ krigsveteranorganisationer/organisationer	16	50	34
Fra lokale handicaporganisationer	9	53	38
Fra landsorganisationer for ældre	7	43	49
Fra Central Union of Youth Councils (Nuva ry)	5	36	59
Fra Advisory Board for rettigheder for personer med handicap (VANE)	3	27	70
Information, nyheder, lokalavis	12	77	10
I sociale medier	9	65	26

N=514–522, materiale: FIRIPO

Tabel 13 viser, at politikerne oplever, at de får mest information om rådernes aktiviteter fra deres medlemmer og fra referaterne. Derudover dukker andre rådmænd/politikere og kommunale embedsmænd op som informationskilder, når vi ser på, hvor beslutningstagerne får selv nogle oplysninger om rådernes aktiviteter. De personer, der selv er (eller er) medlemmer af rådene, føler systematisk, at de får mere information, og deres informationskilder er de samme som andre beslutningstagerne (ikke i tabellen).

Politikerne blev også spurgt, hvordan rådernes ekspertise udnyttes (tabel 14). De fleste af de foreslåede måder at udnytte rådernes ekspertise på bruges i et vist omfang. Rådernes ekspertise bruges mest i tilgængelighedsspørgsmål ved planlægning eller inspektion af offentlige rum. I alt 13 procent af politikerne angiver, at de efterspørger en masse udtalelser fra råd. Til gengæld siger mere end en fjerdedel af de adspurgte, at rådsmedlemmer slet ikke mødes i deres kommune, spørgsmål sendes ikke til rådsbehandling, og råd bruges ikke til barrierefrit tilsyn.

Tabel 14: Hvordan udnyttes rådernes ekspertise? (meget, lidt, slet ikke)

	En masse (%)	Nogle (%)	Slet ikke (%)
Vi beder rådene om udtalelser	13	73	14
Vi sender tingene til rådsbehandling	7	68	25
Vi møder råd/rådsmedlemmer	6	68	26
Vi er i kontakt med rådet/ rådsmedlemmerne på anden vis	5	74	21
Ved tilgængelighedsinspektioner	12	61	27
I udformningen af offentlige rum for at fremme tilgængeligheden	16	66	18
Som forbindelseskanal til baggrundsorganisationer	4	60	36

N=506-522, materiale: FIRIPO

5.3 Politikernes holdning til råd

For at finde frem til skjulte holdninger til rådene forelagde vi beslutningstagerne til dels provokerende udtalelser, hvor de blev bedt om at sige, hvor enige eller uenige de er i udtalelserne. Påstandene er inspireret af forskellige (fejl)håndtryk og fordomme, som medlemmer af forskellige råd nogle gange oplever. Tau lock 15 indeholder alle udsagn og fordelingen af deres svar i procenter.

Tabel 15: Beslutningstageres svar på udtalelser om råd på en skala fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). I procenter.

	Meget uenig (1)	Er lidt uenig (2)	Ikke anderledes og ikke det samme sind (3)	Noget eller helt det samme sind (4-5)
Råd ville være mere indflydelsesrige, hvis deres skuespillere var bedre.	8	23	35	35
Der bliver ikke brug for kommunale handicapråd efter socialreformen	38	42	12	9
Ældrerådene er mest kaffeklubber for pensionerede politikere.	33	31	16	20
Det er svært at sige offentligt, at du ikke er særlig interesseret i sovjetter.	17	19	30	35
Ungerådene bør fokusere på at tage stilling til spørgsmål, der berører unge, såsom skateparker og ungdomshuse.	16	38	18	28
Jeg har ikke troet, at Handicaprådet kunne have holdninger til spørgsmål om tilgængelighed i byplanlægningen.	53	29	11	7
Ældrerådene har ikke en sådan opgave i kommunen, som ikke i forvejen administreres af en anden enhed.	21	41	20	18
Rådernes indflydelse bør ikke øges.	18	32	26	22
Politiske partier trækker i trådene bag ungdomsrådene og fylder rådene med deres egne repræsentanter.	28	27	22	23
Råd skal anses for vigtige, selvom man ikke nødvendigvis synes, de er vigtige.	10	15	28	47
Rådsmedlemmer repræsenterer deres gruppe.	4	10	21	65
Da lovgivning og økonomi i høj grad bestemmer, hvordan handicapspørgsmål håndteres, er handicapråd ikke nødvendige.	43	39	13	5
Langt de fleste rådsmedlemmer er kompetente og erfarne personer.	2	16	26	57
Børn skal have lov til at være børn og overlade politik til voksne.	25	34	17	24
Ældreråd virker unødvendige, da ældre er godt repræsenteret i den kommunale beslutningstagning.	28	38	15	19
Råd er bureaukratiske og langsomme måder at påvirke på, og derfor underlegne i forhold til fx deltagende budgettering eller borgerpaneler.	18	35	26	21

N=508–519, materiale: FIRIPO

Et par interessante observationer kan gøres ud fra resultaterne. Vi undersøger resultaterne pr. råd og den generelle holdning til rådene som helhed. Vi starter med ungdomsrådene.

Holdningen til ungdomsrådene blev undersøgt efter følgende udsagn

ved hjælp af: "Ungdomsrådene bør fokusere på at afgøre sager, der berører unge, såsom skateparker og ungdomshuse"; "Politiske partier trækker i tråde i baggrunden af ungdomsråd og fylder rådene med deres egne repræsentanter"; og "Børn skal have lov til at være børn og overlade politik til voksne".

I hvert udsagn vedrørende ungdomsrådet var mere end halvdelen af de adspurgte uenige i udsagnet. Mere end hver anden (54 %) adspurgte var uenig i, at ungdomsrådene skulle fokusere på at tage stilling til spørgsmål, der især berører unge. Denne udtalelse blev afholdt især i større byer (ikke i tabellen).

Godt 28 procent af de adspurgte var enige i udsagnet. Omkring 55 procent af de adspurgte var af den opfattelse, at der ikke er nogen politiske partier, der trækker i trådene bag ungdomsrådene. Denne udtalelse blev især afholdt i de mindste kommuner (ikke i tabellen). Godt 23 procent af de adspurgte var enige i, at politikerne trak i trådene. Næsten tre ud af fem (59 %) var af den opfattelse, at ledelse af politik ikke skulle overlades til voksne. Næsten 24 procent af de adspurgte var enige i udsagnet. Som udgangspunkt var mere end halvdelen uenige i disse provokerende påstande mod ungdomsrådet, mens omkring en fjerdedel af de adspurgte var enige i påstandene.

Mere end 60 procent af de adspurgte var uenige i alle udsagn om Ældrerådet: "Ældrerådene er hovedsageligt kaffeklubber for pensionerede politikere" (ca. 64 % er uenige); "Ældrerådene har ikke en opgave i kommunen, som ikke i forvejen varetages af en anden instans" (uenig ca. 62%) og "Ældrerådene føler sig unødvendige, fordi ældre er godt repræsenteret i den kommunale beslutningsproces" (uenig ca. 66%). Omkring 18-20 procent af de adspurgte var enige i udsagnene.

Holdninger relateret til handicapråd blev undersøgt ved hjælp af følgende udsagn: "Kommunale handicapråd er ikke nødvendige efter socialsikringsreformen"; "Jeg har ikke tænkt, at handicaprådet kunne have holdninger til spørgsmålene om byplanlægningens forhindringer"; og "Da lovgivning og økonomi i høj grad bestemmer, hvordan handicapsager håndteres, er handicapråd ikke nødvendige". Trods socialreformen er der efterspørgsel efter politikere i kommunerne til kommunalbestyrelser for handicappede. Omkring 79 procent af de adspurgte var uenige i udsagnet.

Næsten 82 procent af de adspurgte var uenige i udsagnet om, at handicapråd ikke ville være nødvendige, fordi lovgivning og økonomi i høj grad definerer behandlingen af handicapsspørgsmål. Det pågældende udsagn var også det mindst enige om: Mindre end fem procent af de adspurgte var enige i udsagnet. Det mest uenige var dog udsagnet om, at de adspurgte ikke ville have troet, at handicapråd kunne have synspunkter om handicapsspørgsmål: Mere end 82 procent af de adspurgte var uenige i udsagnet. Det var især tilfældet i større byer, hvor mere end 53 procent af de adspurgte var helt uenige i udsagnet.

Kravene mod forskellige råd er ikke direkte sammenlignelige, da de er forskellige, forskelligt formuleret og måske provokerende i forskellig grad. Holdningen til påstandene vedrørende forskellige råd kan derfor ikke rigtig sammenlignes.

Resten af argumenterne fokuserede på rådernes rolle, indflydelse og betydning generelt. Beslutningstagernes positive holdning overføres fra de modtagne svar

råd og øge deres betydning. Mere end halvdelen var uenig i udsagnet om, at rådernes indflydelse ikke bør øges (50,3 % var helt eller delvist uenige), mens kun 22 procent af de adspurgte var enige i udsagnet (helt eller delvist enige). Ligeledes blev råd i hovedparten af besvarelsene ikke betragtet som bureaukratiske, langsomme og dermed værre måder at påvirke på end for eksempel deltagende budgettering eller borgerpaneler: Mere end 52 procent af de adspurgte var i hvert fald noget uenige i udsagnet, og kun godt 21 procent var enige.

Til gengæld mente en lang række politikere, at rådene må anses for vigtige, selvom de ikke nødvendigvis føler, at de er vigtige: Næsten 47 procent af de adspurgte var i det mindste enig i udsagnet, mens kun 25 procent var uenige.

Der var mere enighed i større byer. Holdningen til rådernes medlemmers formåen og kompetence var noget positiv. Mere end 57 procent af de adspurgte var enige i, at langt de fleste rådsmedlemmer er kompetente og erfarne personer. Kun godt 17 procent af de adspurgte var uenige.

Det største antal "hverken uenig eller enig"-svar kom til erklæringen om, at råd ville have større indflydelse, hvis deres aktører var bedre (næsten 35%).

Fordelingen af svar på dette spørgsmål var forholdsvis jævn, således at omkring en tredjedel (30,05 %) var uenig (enten helt eller noget), omkring en tredjedel (35,07 %) var enig (helt eller noget) og en tredjedel var uenig og enig.

Spørgsmålet om, hvorvidt medlemmerne af rådene repræsenterer deres gruppe, fik de mest fuldstændig enige svar. I alt 16,6 procent af de adspurgte var helt enige i, at medlemmerne af rådene repræsenterer deres gruppe, og i alt var mere end 65 procent af de adspurgte enige i udsagnet. Alt i alt afviser beslutningstagernes svar på påstandene, at politikerne har en positiv holdning til rådene, deres aktører og øget indflydelse.

6 Forøgelse af råds indflydelse

Rådernes indflydelse er blevet undersøgt på forskellige måder gennem årene, og resultaterne viser resultater, der ligner vores. Dernæst præsenterer vi et par væsentlige og interessante tidligere resultater om råds indflydelse og deres stigning for at give et samlet billede af emnet i Finland.

Sammenslutningen af finske kommuner sendte Eri-laistuva KuntaSuomi 2025-undersøgelsen til omkring 40 kommuner i august 2020, som bad om repræsentanternes og embedsmændenes synspunkter om rådernes indflydelse, og hvordan den kan øges. I de forskellige Kommuner-Finland-undersøgelser havde næsten tre ud af fem adspurgte (59 %) enten en positiv test eller en meget positiv holdning til at øge kommunernes indflydelse. Når svarene kigges lidt nærmere på, er der interessante forskelle mellem tillidspersonernes og de ledende embedsmænds synspunkter. Resultaterne er vist i tabel 16.

Tabel 16: Forøgelse af Ungerådets, Ældrerådets og Handicaprådets indflydelsesmuligheder på en skala fra 1 (meget negativt) til 5 (meget positivt)? I procenter.

	Negativt (1-2)	Positivt (4-5)	AF
Tillidsmand	10,5	61,8	620
Ledende kontorindehaver	17,0	49,4	182

Materiale: Differentierende kommune Finland

Tillidsmænd har en væsentlig mere positiv holdning til at øge rådernes indflydelse end embedsmænd. Tabellen viser ikke, at kvinder baseret på samme undersøgelsesmateriale har en mere positiv holdning til at øge rådernes indflydelse end mænd (29,5 % mod 13,9 % meget positive), finsktalende mere positivt end svensktalende (21,6 % mod 11 % meget positivt), mindre end tre valgperioder som tillidsmænd handlede mere positivt end dem, der havde været tillidsmænd i længere tid, og partier til venstre mere positivt end partier til højre (ikke i tabellen). Men resultaterne af undersøgelsen viser, at mere end halvdelen af alle partiers tilhængere har en positiv eller meget positiv holdning til sagen (ikke i tabellen).

Tidligere undersøgelsesmateriale afslører også forskelle mellem politikere og embedsmænd med hensyn til forskellige politiske handlinger. Hvis rådernes indflydelse skal øges, bør mulighederne for at øge indflydelsen undersøges gennem forskellige kommunale demokratiudviklingstiltag. Ved hjælp af forskellige udviklingstiltag er det muligt klart at øge rådernes muligheder og indflydelse.

Tabel 17: Hvordan har du det med forskellige tiltag til at udvikle det kommunale demokrati set fra din egen kommunes synspunkt på en skala fra 1 (meget negativt) til 5 (meget meget positivt)? I procent er andelen positivt (4) eller meget positivt (5).		
	Tillid til personer	Ledende embedsmænd
<i>Repræsentativt demokrati er relateret til:</i>		
Udvikling af rådsinitiativ praksis	71,9	57,7
Implementering/udvikling af etiske spilleregler	68,5	70,3
Varetagelse af tillidshverv på fuld- eller deltid	50,2	35,7
Muliggør dobbelt statsborgerskab	42,4	43,4
Sammenlægning af valgdage, således at kommunalvalg afholdes samtidig med folketingsvalg	39,1	53,3
Sænke valgretsaldere til 16 år ved kommunalvalget	30,3	32,9
En borgmester valgt af rådet	28,3	18,6
Rådets størrelse mindre end det nuværende antal medlemmer	26,0	59,4
Rådets størrelse større end det nuværende antal medlemmer	6,0	1,6
<i>Relateret til direkte demokrati:</i>		
Øget fælles udvikling sammen med servicebrugere	70,3	70,3
Støtte til selv iværksat planlægning og forberedelse af beboere, organisationer og andre lokalsamfund	65,1	57,2
Øget indflydelse fra ungdomsrådet, ældrerådet og handicaprådet	61,8	49,4
Indhente udtalelser fra kommunens beboere, inden der træffes beslutning	60	57,7
Øge betydningen af kommunale initiativer	55	32,4
Brugen af råd og paneler samlet fra kommunalbeboere til forberedelse af store enheder	52,3	47,8
Implementering af deltagende budgettering	51,7	51,6
Herunder repræsentanter for servicebrugere i de kommunale institutioner	43,4	32,4
Brug af kommunale rådgivende folkeafstemninger	40,8	32,9

N administratorer=620, N ledende embedsmænd=182, data: Varilaistuva KuntaSuomi

Svarene fra den separate KuntaSuomi-undersøgelse på udsagn relateret til forskellige udviklingstiltag kan ses i tabel 17. Tillidsmænd har en mere positiv holdning til forskellige deltagende udviklingstiltag, som er relateret til fx udvikling af initiativer og spilleregler, fælles udvikling med brugere og foreninger, samt indhentning af beboernes meninger mv. handlingerne omfatter også øget indflydelse fra rådene samt brug af kommunale paneler og indførelse af medindflydelsesbudgettering.

Generelt er tillidsmænd mere parate til at udvikle demokratisk praksis end embedsmænd. Der er dog fem undtagelser fra dette generelle billede, som alle er relateret til faktorer relateret til repræsentativt demokrati. Ledende embedsmænd har en lidt mere positiv holdning end tillidsmænd til indførelse af etiske spilleregler, muliggør dobbelt kommunalt statsborgerskab, kombination af valgdage, sænkning af valgretsaldersgrænsen ved kommunalvalg og er bemærkelsesværdigt ofte tilhængere af en mindre byrådsstørrelse end den nuværende. antal medlemmer. Det er dog bemærkelsesværdigt, at kun den første af disse fem kan afgøres af kommunen selv. Resten afgøres på andre stadier af beslutningstagningen.

Ud fra en særskilt KuntaSuomi-undersøgelse ses det at øge rådernes indflydelse som mindre vigtigt end fælles udvikling af funktioner eller støtteorganisationers selvinitierede forberedelse, men vigtigere end kommunale paneler eller deltagende budgettering.

Et par interessante yderligere betragtninger kan drages ud fra dataene. Eksempelvis ved vi i forhold til at øge de unges indflydelse, at mindst 87 procent af kommunerne har givet en vis grad af nærværsret til ungdomsrådsrepræsentanter i andre kommunale beslutningsorganer (se Laurila 2021). De ønsker dog ikke at øge de unges indflydelse ved at sænke valgretsalderen: Samlet set svarer kun 30 procent, at de har en positiv indstilling til at sænke valgretsalderen ved kommunalvalget. Hvis administratorer og ledende embedsmænd undersøges hver for sig, bemærkes det, at faktisk 50,5 procent af tillidsmændene og 37,9 procent af ledende embedsmænd har en negativ holdning til at sænke valgretsalderen. Dermed bliver ungerådets aktiviteter og stigende indflydelse måske mere positivt anset end den generelle stigning i unges indflydelse, hvilket er en interessant observation. Tabel 16 viser også, at kun 43 procent af de adspurgte ville være villige til at inddrage repræsentanter for brugere af forskellige ydelser i de kommunale institutioner. Det kan være med til at forklare kommunernes ringe interesse for at give ældre- og handicaprådene ret til at gå i kommunale institutioner i lighed med ungdomsråd.

Hvis man vil se lidt kritisk på resultaterne, kan man sige, at både politikere og embedsmænd bakker op om tiltag, der er allround og ikke binder kommunen til noget for at øge indflydelsen. Derudover ville ledende embedsmænd klart overveje en udvikling, hvor andelen af politikere ville være væsentligt mindre, som positiv. Derudover ser det ud til, at få ledende embedsmænd er særligt interesserede i servicebrugere, i hvert fald med hensyn til udviklingstiltag.

7 Resumé, hovedresultater og diskurs

Denne rapport har behandlet tre kommunale påvirkningsorganers indflydelse.

Ungeråd, ældreråd og handicapråd blev under ét kaldt "råd". Rapporten undersøger rådsmedlemmernes aktiviteter og opfattelser af deres egen indflydelse samt politikernes syn på råd.

I dette opsummerende afsnit beskriver vi nogle få nøgleresultater baseret på vores resultater.

Lad os starte med rådsmedlemmernes oplevelse af indflydelse. Vi så på både den interne og den ydre oplevelse af indflydelse: opfattelser af egen evne og muligheder for at påvirke rådernes interne virkemåde, samt oplevede muligheder i eget råd for at påvirke kommunalpolitik. Størstedelen af alle respondenter føler, at de er internt indflydelsesrige. I alt 85-90 procent af de adspurgte fra alle råd var af den opfattelse, at de gør deres stemme hørt i deres råds aktiviteter. De kan således anses for at føle, at de er indflydelsesrige i rådernes interne arbejde.

Respondenter fra ungdomsråd oplevede mest intern indflydelse og havde også flest erfaringer med ekstern påvirkning. De føler tydeligvis oftest, at deres byråd kan påvirke den kommunale beslutningstagning. Resultatet i sig selv er ikke overraskende, for som det fremgår af rapporten, har ungdomsrådet den stærkeste rolle i kommunale beslutningsorganer sammenlignet med andre råd: Knap 90 procent af ungdomsrådene har (blandt andet) repræsentation i andre kommunale organer. .

Resultaterne tyder derfor på, at ungdomsrådene oplever, at de er mere indflydelsesrige i kommunens beslutningstagning end medlemmerne af ældre- og handicaprådene.

Ungerådernes stærkere institutionelle position påvirker formentlig dette. Hvis rådsmedlemmernes oplevelse af indflydelse (og reel indflydelse) skal øges, vil en stærkere position og repræsentation i kommunale beslutningsorganer være vigtig.

Politikernes syn på råd er positive, i hvert fald på taleniveau og generelle opfattelser. Det skal understreges, at politikerne ifølge undersøgelsesresultaterne ikke oplever den store forskel på disse tre råds indflydelse. Det er også bemærkelsesværdigt, at et betydeligt antal politikere (38 %) ikke anser råd for at være indflydelsesrige. Men når man sammenligner på forskellige måder, føler politikerne, at ungdomsrådet er det mest indflydelsesrige.

Ungdomsrådet blev også betragtet som det vigtigste råd, da politikerne blev bedt om at rangere disse tre råd i rækkefølge efter betydning. Handicaprådet blev derimod oftest anset for at være det mindst vigtige. Dette er i tråd med tidligere forskningsresultater. For eksempel tyder Vammaisfoorum-undersøgelsen (2020) og andre tidligere forskningsresultater (se Kimpimäki 2012) på, at medlemmerne af handicaprådene ikke føler, at de er meget vigtige i politikernes øjne. Vores resultater tyder dog på, at politikere i det mindste giver udtryk for, at handicaprådene er vigtigere, end deres medlemmer ofte føler.

Ungerådene ser ud til at have en særlig vigtig position i beslutningstagernes øjne. Dette skyldes deres bredere repræsentation end andre råd i andre kommunale organer, hvilket måske også afspejles i medlemmernes oplevelse af indflydelse. Vores resultater viser, at ved at se på oplevelsen af indflydelse fremhæves ungdomsrådernes rolle, dog ikke i meget. Det er markant at bemærke, at både ungdomsrådene og politikerne vurderer ungdomsrådene som de mest indflydelsesrige i undersøgelsens resultater.

Politikere angiver ofte de handlinger, der ikke kræver mange ressourcer, som det bedste middel til at øge indflydelsen. I stedet for repræsentation er de vigtigste handlinger i politikernes besvarelser handlinger relateret til uddannelse og kompetenceopbygning: Mere omfattende træning om kommunal beslutningstagning, hævnning af kompetenceniveau og en klarere jobbeskrivelse. På den anden side ses den direkte initiativret som den vigtigste foranstaltning til at øge indflydelseskræften, det vil sige også den s.k. der tales om reel politisk handling. Politikere opfatter de mindst vigtige handlinger i at øge indflydelse som medarbejderressource (øge den), repræsentation i kommunalbestyrelsen eller bystyret, et større driftsbudget og rådssponsorat. I praksis består listen af de handlinger, som rådene selv opstiller som de vigtigste måder at øge deres indflydelse på (jf. f.eks. Airinen 2021:32–33, Virnes 2014:7). Selvom politikerne ikke anser repræsentationen i kommunalbestyrelsen eller bystyret for vigtig, ses bestyrelsesrepræsentationen i et andet lys, og flertallet af de adspurgte ser det som et vigtigt tiltag for at øge rådernes indflydelse. Indtil nu har det dog oftest kun været implementeret for ungdomsråd.

Alt i alt kan man sige, at politikerne ser ud til at have en positiv holdning til rådene og går ind for at øge deres indflydelse, i hvert fald når det ikke kræver yderligere ressourcer, og rådernes aktiviteter ikke griber politikerne ind. I territorium. Når resultaterne sammenlignes med tidligere forskningsresultater (især Erihaustuva KuntaSuomi 2025 undersøgelse, se også Sandberg 2022), bemærkes det, at politikere er mere sympatiske over for råd og relaterede politiske tiltag end embedsmænd.

Som en generel observation er det også værd at nævne, at der er betydelige forskelle mellem besvarelserne i alle materialer mellem lokaliteter, men på grund af materialets størrelse kan statistisk sikre generaliseringer ikke foretages. Forskellene mellem kommuner forklares af den lokale kontekst, praksis og kultur. Forskellene mellem institutionerne er til gengæld relativt små.

7.1 Politikere støtter råd, men lytter de til deres medlemmer?

Denne rapport og tidligere forskningspublikationer viser, at politikere tilsyneladende støtter råd og anser dem for vigtige. Men rådernes egne erfaringer med, hvor godt deres behov og ønsker tilgodeses, og hvor værdsatte og vigtige de opfatter sig selv som værende, synes dog at afvige fra dette.

Ifølge en undersøgelse foretaget af Nuvary føler 37 procent af de adspurgte ungdomsråd, at deres ungdomsråd har indflydelse i kommunen. Derudover føler 35 procent, at der er mulighed for indflydelse, men kun i visse spørgsmål, og

24 procent føler, at der er et vist potentiale for indflydelse (Laurila 2021).

Ifølge den pågældende rapport oplever langt de fleste ungdomsrådsmedlemmer derfor, at der er mulighed for indflydelse.

En lignende melding hører man dog ikke fra ældrerådene eller handicaprådene. Der er for nylig skrevet et relativt stort antal rapporter om ældrerådenes situation. Eksempler herpå er Airinens rapport for Menneskerettighedscentret (2021) og Miettinen og Parviainens (2017) rapport om ældrerådenes muligheder for at påvirke udviklingen af boliger og bomiljø. Begge beskriver godt den nuværende tilstand i ældrerådene, og sidstnævnte viser også kommunernes lidt varierende praksis. I nogle kommuner er ældrerådenes aktiviteter hensigtsmæssige, mens der i nogle kommuner er meget plads til forbedringer, for at aktiviteterne lever op til de krav, loven stiller.

I Vammaisforum (2020) undersøgelsen mente mere end 60 procent af de adspurgte, at handicaprådenes deltagelse i beslutningstagningen ikke fungerer godt. Af alle de adspurgte følte 21 procent, at deltagelse fungerer dårligt, og seks procent mente, at det fungerer meget dårligt. Handicaprådenes aktiviteter overskygges af manglende opfyldelse af kommunale aktørers og handicapsamfundets behov og drøftelser. Handicapsamfundets egen diskussion er ofte lysår foran den kommunale virkelighed, hvilket får handicaporganisationernes repræsentanter til at føle, at de ikke bliver forstået af kommunen eller kommunens repræsentanter. For at sige det ligeud kan man sige, at man på den kommunale side let kan forstå, at handicaprådets aktiviteter kun vedrører forskellige typer handicaptilbud, mens samfundets medlemmer ser, at rådets opgaver er betydeligt bredere. Det er der gode grunde til: Når en stor del af handicaptilbuddene er lovpligtige (og derfor uden for rådets opgaver), understreges betydningen af andre opgaver. Sådanne opgaver omfatter for eksempel spørgsmål om, hvordan man kan påvirke den strukturelle tilgængelighed i kommuner, hvordan kommunikation kan gøres tilgængelig, hvordan man indhenter information i kommuner, og så videre.

På det finske kommunale område kan du finde en lang række instruktioner og opmuntringer til deltagelse af kommunale beboere, og især forskellige grupper. Det slående ved de forskellige instrukser er, at de ofte taler om deltagelse gennem deltagerne: hvordan finder kommunen deltagerne, hvordan aktiveres deltagerne og hvordan information kan indsamles. I stedet mangler vejledningen information om næste trin, det vil sige hvordan de indsamlede oplysninger skal behandles i den kommunale organisation, og hvordan ideer kan tages i brug fra de indsamlede oplysninger. Den kommunale organisations evne og lyst til at implementere tanker om påvirkningsorganer tages ofte for givet. De største mangler synes dog at findes på dette område (jf. Airinen 2021).

Forskellige kilder giver et modstridende billede af, hvad rådernes indflydelse opfattes at være. På den anden side præsenteres positive fund, såsom i Erihaustuva KuntaSuomi-tutkim (i denne rapport, se også Sandberg 2022) og LSSR-resultater, især blandt unge (i denne rapport). Til gengæld giver såvel Vammaisforums undersøgelse (2020) som Airinens rapport (2021) et ganske andet billede af realiteterne af rådernes indflydelse, når rådets aktører i åbne svar fortæller om manglerne ved driften. Derfor er det hensigtsmæssigt at spørge, om de forskellige resultater skyldes forskellige materialer, forskellige spørgere, forskellige fortolkere eller forskellige respondenter.

I tabel 7 viste det sig, at medlemmerne af ungdomsrådene følte sig som de mest indflydelsesrige. Disse LSSR undersøgelsesresultater skal dog tages

under hensyntagen til det mindre antal ungerådsrespondenter sammenlignet med ældre- og handicaprådets respondenter, og derfor bør generaliseringer, der går for vidt, undgås. Det er muligt, at det kun er visse typer ungdomsrådsmedlemmer, der har svaret på undersøgelsen af LSSR-faget (f.eks. dem, der er mere aktive aktører, som det normalt er tilfældet med undersøgelser) og dermed er stemmediversiteten ikke synlig. På den anden side gælder samme argument også for ældre- og handicaprådene. Da svarprocenterne er små, er det umuligt at konkludere, om respondenterne er blandt de mest tilfredse eller de mindst tilfredse. Men hvis flere forskellige materialer fortæller den samme historie, som det er tilfældet i denne sag, kan det med en vis grad af sikkerhed fastslås, at resultaterne af vores rapport er korrekte. Andre resultater peger i samme retning.

Det mest smertefulde punkt ved rådernes aktiviteter er dog stadig manglende indflydelse og dårligt fungerende praksis. Både kommunale embedsmænd, beboere og rådsmedlemmer vurderer, at påvirkningsorganer har en del indflydelse (jf. Christensen et al. 2016:61, Pekola-Sjöblom 2012). Det lader til, at rådernes handlinger stadig i praksis er styret af tanken om, at repræsentanter for mindretalsinteresser kun deltager for glæden ved deltagelse, og den faktiske indflydelse er dermed ikke så vigtig. Alle råd oplyser dog, at de ønsker at møde i kommunens forskellige besluttede organer, det vil sige adgang til beslutningstabellerne. Fra kommunens side er problemstillingen på mange måder svær – der er mange grupper, der ønsker at være repræsenteret på møderne i bystyret eller diverse bestyrelser. Disse omfatter udover råd for eksempel personalerepræsentanter.

På et principielt plan kan man også spørge, hvorfor der er institutionaliserede indflydelseskanaler, som loven giver disse tre grupper. Der er mange andre grupper, hvis stemme ifølge forskellige undersøgelser ikke bliver hørt i den politiske beslutningstagning. Disse omfatter for eksempel lavtuddannede, arbejdsløse, lavindkomst- og dårlige sundhedsborgere (Christensen et al. 2016:31). På den anden side, hvis rådernes indflydelse begynder at blive overvejet mere på et principielt grundlag, kan det også være nødvendigt at spørge, hvor realistiske rådernes opfattelse og forventninger om indflydelse er. Det fremgår klart af regeringens forslag til kommunaloven (HE 268/2014 vp).

myndighed ikke kan overføres til rådene (s. 206), og at ungdomsrådene har en anden status i forhold til andre (fordi de som mindreårige ikke har anden mulighed for at have repræsentanter for deres egen gruppe som tillidsmænd, s. 74).

7.2 Fremtidsudsigter

Fra januar 2023 bliver kommunernes social- og sundhedsydelser varetaget af velfærdsregionerne, hvilket betyder en stor forandring på den kommunale arena. Men med hjemmel i kommunaloven er ungeråd og ældre- og handicapråd stadig en del af kommunernes administration. Kommunerne har stadig ansvaret for deres beboeres trivsel, og et tilgængeligt bomiljø er en af deres opgaver. Fremtiden for de nuværende råd afhænger derfor ikke af den praktiske gennemførelse af sote(pe)-reformen.

Rådernes fremtidsudsigter varierer, og deres fremtid diskuteres på vidt forskellige måder. Nogle tager udgangspunkt i, at "ældrerådernes rolle i at fremme beboernes sundhed og velvære vil blive endnu mere fremtrædende" (Airinen 2021:5),

fordi 'det omfattende fremme af de ældres sundhed og trivsel' er 'en af kommunens centrale grundopgaver.' (Airinen 2021:29). I denne form for argumentation er hovedtanken, at ældrerådernes betydning vil stige i fremtiden i takt med, at de ældres rolle i kommunens opgaver bliver mere fremtrædende. Andre efterlyser derimod en afklaring af roller og funktioner: »Det er godt at afklare ældrerådernes rolle og driftsformer, når de opgaver, der er overladt til kommunen, kræver vægt på bolig, udstykning og bolig. miljøer. Adskillelsen af ældrebeslutningen i to forvaltningsniveauer giver også udfordringer for ældrerådernes stilling. I idræts- og kulturtilbud rettet mod hverdagens tilgængelighed, bevægelse, arealanvendelse og boliger samt for eksempel ældrebefolkningen fremhæves fortsat den stærke tilknytning til kommunernes politiske institutioner og de planlægningsansvarlige.' (Miettinen & Parviainen 2021:27)

Derudover har ungdomsrådene mål om at fremme ungerådernes og de unges stemme i kommuner og fremtidige velfærdsområder. Disse mål omfatter blandt andet ungdomsråds tilstedeværelse og taleret i bestyrelser, råd og bestyrelser samt sikring af den direkte initiativret i kommunaloven (Nuvarys målprogram 2022). Ungerådsområdet håber derfor også at blive bedre set og hørt i beslutningsprocesser og at styrke og institutionalisere sine indflydelseskanaler.

Der vil også være ungdoms-, ældre- og handicapråd på velfærdsområder. §32 i lov om velfærdsområder fastsætter de samme opgaver for råd som i kommuner, men medlemmerne vælges således, at der til dette overkommunale påvirkningsorgan vælges mindst én repræsentant fra medlemmerne af tilsvarende påvirkningsorganer, der opererer i kommunen. .

8 Materialer

Rapportens resultater er baseret på flere forskellige materialer. I dette afsnit beskriver vi først indsamlingsprocessen for de to materialer, vi indsamlede, LSSR og Firipo, og materialets repræsentativitet. Vi har også gjort brug af to andre materialer: den kommunale beslutningstagerundersøgelse fra forskningsprojektet Forskellige Kommuner Finland 2025 og Vammaisforum-undersøgelsen for kommunale handicapråd.

LSSR

LSSR-materiale er materiale indsamlet i forbindelse med projektet *European Local State – Society Relations* (LSSR). I LSSR2-projektet blev etablerede lokale samarbejdsorganer og relationer mellem lokale myndigheder og civilsamfundet undersøgt. I Finland omfatter disse råd, der er undersøgt i denne rapport. Undersøgelsen undersøgte nye og medlemmer af andre lignende organers mening om deres indflydelse i tyve europæiske lande (Egner et al. 2022). Henriksson og Huttunen var ansvarlige for dataindsamlingen af den finske sektion (Henriksson 2021, Henriksson & Huttunen, 2022). Finsk materiale er blevet brugt i denne rapport.

Undersøgelsesmateriale er indsamlet fra den 17. november 2020 til den 13. januar 2021. Det var muligt at besvare undersøgelsen på finsk eller svensk. LSSR-undersøgelsen administreres af Palacký Universitet i Tjekkiet. 1.647 respondenter besvarede undersøgelsen i Finland, desværre gennemførte kun halvdelen af dem hele undersøgelsen.

61 procent af de adspurgte er kvinder og 37 procent er mænd. To procent angav deres køn som andet/vil ikke sige (de fleste af disse respondenter er unge).

LSSR undersøgelses svarprocenter				
	Antal råd	Antal medlemmer	Svarene	Vejledende svarprocent
Ungdomsråd	cirka 250	cirka 3750	614	16 %
Ældrerådene	cirka 250	cirka 2500	533	21 %
Handicapråd	cirka 250	cirka 2500	500	20 %

Svarprocenten var cirka 16-21 procent. Svarprocenterne er behæftet med usikkerhed, fordi antallet af råd og deres medlemmer er opgjort.

Ifølge Sammenslutningen af Finske Ungdomsråd opererer i 98 procent af de finske kommuner et ungdomsråd eller en lignende indflydelsesrig gruppe i en eller anden form⁶. Den mest præcise information om antallet af ældreråd er leveret af Virnes (2014). Han har suppleret dataindsamlingen i sin undersøgelse med telefonopkald, så der er indhentet oplysninger om antallet af ældreråd fra alle kommuner på det finske fastland. Ved udgangen af 2012 var der 225 separate eller fællesråd for ældre i to eller flere kommuner (fra i alt 236 kommuner), 50 separate eller fælles kombinerede ældre- og handicapråd i to eller flere kommuner (fra i alt af 55 kommuner), og i 29 kommuner var der slet ikke et ældreråd (Virnes 2014:2). Antallet af medlemmer af ældrerådene var 8-10 personer i 43 procent af kommunerne, 3-7 personer i 27 procent og 11 medlemmer eller flere i 30 procent af kommunerne (n=229). Hvis vi regner med, at de 275 råd ville have 9 medlemmer i gennemsnit, så ville antallet af medlemmer være 2475. Antallet svarer ganske godt til det antal, der er brugt i tabellen ovenfor. Det nuværende antal kommunale handicapråd kan måske bedst beregnes ud fra siderne på Vane, Advisory Board for Rettigheder for Personer med Handicap⁷.

Under dataindsamlingen modtog vi telefonisk og e-mail tilkendegivelser om, at nogle råd har besvaret undersøgelsen i fællesskab, normalt i forbindelse med mødet.

Lignende svaraktivitet er også set i andre projekter: Airinen (2021) modtog 182 svar fra 155 kommuner, Virnes (2014) 244 svar fra 321 kommuner, Vam-maisfoorumi (2020) 170 svar fra 75 kommuner og Laurila (2021) guider) og 162 (ungdomsrådmænd) svar.

FIRIPO

Finnish Research Infrastructure for Public Opinion (FIRIPO) er et fælles projekt mellem Åbo Akademi, Universitetet i Turku og Universitetet i Tampere, hvor der er udviklet en national opinionsforskningsinfrastruktur. Firipo består af flere paneller, såsom borgeropinionspanelet og beslutningspanelet. Det andet materiale til denne rapport blev indsamlet gennem Firipo Decision Panel.

Beslutningspanelet består af finske beslutningstagere, som frivilligt meldte sig til det. En rundspørge blev sendt til deltagerne i det besluttende panel med spørgsmål om rådene

⁶ Se <http://www.nuva.fi/mika-nuorisovaltuusto>

⁷ Se <https://vane.to/vammaisneuvostiet/yhtestiet>

ud over indflydelse og aktivitet, korruption i Finland (separat projekt udført af forskellige forskere).

627 respondenter besvarede undersøgelsen sendt til 1138 personer gennem beslutningspanelet, så svarprocenten var 55,1. Dataene er indsamlet mellem 4. februar og 1. marts 2022. Af de adspurgte er 54 procent mænd og 46 procent kvinder. Alder korrelerer med køn på en sådan måde, at der er flere kvinder blandt unge respondenter og flere mænd blandt ældre respondenter.

ET ANDET KOMMUNE FINLAND 2025

Den anderledes KuntaSuomi 2025-undersøgelse er undersøgelsesmateriale indsamlet i august 2020 af forskningsprogrammet for sammenslutningen af finske kommuner. Undersøgelsen er sendt til alle byrådsmedlemmer, bestyrelsesmedlemmer, hovedbestyrelsesformænd og ledende embedsmænd i 42 kommuner. I alt 812 personer svarede på den elektroniske undersøgelse, hvilket gav en svarprocent på 40,6 (se også Sandberg 2022). 55 procent af de adspurgte er mænd og 41 procent er kvinder. En procent af de adspurgte angav deres køn som andet/vil ikke sige.

UNDERSØGELSE AF HANDELSFORUM 2020

Undersøgelsen foretaget af Vammaisforum i 2020 blev sendt til medlemmerne af de kommunale handicaprådgivende råd gennem Vane, Advisory Board for rettigheder for personer med handicap. På daværende tidspunkt blev oplysningerne fra 161 handicapråd lagt ind på Vanes hjemmeside, og undersøgelsen blev sendt til disse handicapråd. Der blev modtaget svar fra 170 personer fra 75 forskellige steder. Undersøgelsen spurgte ikke om respondenternes køn eller alder.

9 Kilder

- Airinen Jasmin (2021) Driften af ældreråd og muligheder for indflydelse i kommuner. Publikationer af Menneskerettighedscentret 7/2021. Helsinki: Menneskerettighedscenter.
- Arts Bas & Verschuren Piet (1999). Vurdering af politisk indflydelse i kompleks beslutningstagning: et instrument baseret på triangulering. *International Political Science Review*, 20(4), 411–424. DOI: 10.1177/0192512199204006
- Banfield Edward (2003). *Politisk indflydelse* (1. udg.). Routledge. DOI: 10.4324/9781315126678
- Borg Sami (red.) (2013) *Demokratiindikatorer 2013* (97–122). Beretninger og retningslinjer 52/2013. Helsinki: Justitsministeriet.
- Christensen Henrik Serup, Jäske Maija, Setälä Maija & Lahtinen Elias (2016) *Demokratiske innovationer i Finland - Anvendelse og effekter på lokalt og nationalt niveau*, Statsrådets undersøgelses- og forskningspublikationsserie 56/2016
- Cox Robert & Jacobson Harold (red.) (1973). *Indflydelsens anatomi*. New Haven: Yale University Press.
- Egner Björn, Heinelt Hubert, Lysek Jakub, da Silva Patricia & Filipe Teles (forestående 2022) *Perspectives on Local Governance Across Europe: Insights on Local State-Society Relations*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Falanga Roberto, Cebulla Andreas, Principi Andrea & Marco Socci (2021) Seniorborgeres deltagelse i politikudformning: mønsterinitiativer i Europa. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18 (1) 34. DOI: 10.3390/ijerph18010034.
- Feltenius David & Henriksson Linnéa (forestående 2022) *Deltagelse uden indflydelse? Om ældrerådernes og handicaprådernes rolle*. I Egner Björn; Heinelt Hubert; Lysek Jakub; da Silva Patricia & Filipe Teles (forestående 2022) *Perspectives on Local Governance Across Europe: Insights on Local State-Society Relations*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Frýczkiewicz-Wronka Aldona, Kowalska-Bobko, Iwona, Sagan Anna & Martyna Wronka-Poÿpiech (2019): Seniorrådenes voksende rolle i udformningen af sundhedspolitik for ældre mennesker i Polen. *Sundhedspolitik* 123 (10):906–911. DOI: 10.1016/j.healthpol.2019.05.016.
- Fung, Archon (2006): Variationer af deltagelse i kompleks styring. *Public Administration Review* 66, 66–75. DOI: 10.1111/j.1540-6210.2006.00667.x.
- Gretschel Anu (2002) Etablering af et kommunalt ungdomsdeltagelsesmiljø. I værket Gretschel, Anu (2002) *Børn, unge og voksne som skuespillere*. Artikler om deltagelse (48–62). Helsinki: Sammenslutningen af kommuner i Finland.

HE 268/2014 vp. Regeringens forslag til folketinget til kommunallove og nogle relaterede love.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituskenEsitys/Docu-ments/he_268+2014.pdf.

Henriksson Linnéa (2021). Lokale forhold mellem stat og samfund i Finland. I Teles Filipe; Gendjwiyj Adam; Stjnuj Cristina & Hubert Heinelt (Eds.) (2020) Close Ties in European Local Governance. Forbinder lokal stat og samfund (s. 117-131). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Henriksson Linnéa & Janette Huttunen (forestående 2022): Hvordan ungdomsnetværksmedlemmer i Europa opfatter deres indflydelse. I Egner Björn; Heinelt Hubert; Lysek Jakub; da Silva Patricia & Filipe Teles (forestående 2022): Perspectives on Local Governance Across Europe: Insights on Local Stat-Society Relations. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Hästbacka Elisabeth & Mikael Nygård (2013) Handicap og medborgerskab. Politikeres syn på handicappedes statsborgerskab i Finland. Scandinavian Journal of Disability Research, 15 (2), 125–142. DOI: 10.1080/15017419.2012.676566.

JHL (2022) Brev til beslutningstagere 2/2022 (25.02.2022).

Kallio Kirsi Pauliina & Pia Bäcklund (2012) Antaget territorialitet, forestillet deltagelse – rumlige bånd i offentlig forvaltning børne- og ungdomspolitisk retorik. Terra 123 (4), 245-258.

Kimpimäki Aini (2012) Kommunale handicapråd i 2011. Handicaprådenes struktur, drift, forventninger og fremtidsudsigter. Helsinki: Nationalt Handicapråd.

Latvalahti Jari (2015) Seniorrådsvejledning. Helsinki: EETU ry & SITRA, pensionistforeningernes fordelsforening.

Laurila Iida (2021). Ungdomsrådets redegørelse. Helsinki: Sammenslutningen af finske ungdomsråd.
[https://static1.squarespace.com/static/52d3ccd7e4b0d1fda0b2e96c/t/61b8ab41383f9b0e202d8088/1639492419678/nuorisvaltuostosvelling2021_verkkoon.pdf](https://static1.squarespace.com/static/52d3ccd7e4b0d1fda0b2e96c/t/61b8ab41383f9b0e202d8088/1639492419678/nuorisvaltuustosvelling2021_verkkoon.pdf)

Marien Sofie, Hooghe Marc & Ellen Quintelier (2010) Uligheder i ikke-institutionaliserede former for politisk deltagelse: En analyse på flere niveauer af 25 lande'. Politiske studier, 58(1), 187–213.

Miettinen Heikki & Jarno Parviainen (2017) Ældrerådernes rolle og muligheder for indflydelse i udviklingen af bolig- og bomiljøer for ældre. Arbejdsrapporter af boligudviklingsprogram for ældre 2013–2017 1/2017. Helsinki: Miljøministeriet.

Myllyniemi Sami & Tomi Kiilakoski (2013) Unge menneskers sociale deltagelse og holdninger. I Borg, Sami (red.) Democracy Indicators 2013 (97–122). Rapporter og anvisninger 52/2013. Helsinki: Justitsministeriet.

Nikkilä Juha (2002) Ungdomsråd som former for social deltagelse – småpolitikere eller uafhængige influencers? I Gretschel Anu (2002) Børn,

unge og voksne som skuespillere. Artikler om deltagelse (63–75). Helsinki: Sammenslutningen af kommuner i Finland.

Nygård Mikael & Gunborg Jakobsson (2013) Politisk deltagelse af ældre voksne i Skandinavien – Civic Voluntarism Model Revisited? En analyse på flere niveauer af tre typer politisk deltagelse. *International Journal of Aging in Later Life* 8 (1): 65–96. DOI: 10.3384/ijal.1652-8670.1381.

Pekola-Sjöblom Marianne (2013) Kommunens deltagelses-, indflydelses- og feedbackkanaler. I Piipponen, Sirkka-Liisa og Pekola-Sjöblom, Marianne (red.) *Kommunaldemokratiets og ledelsens tilstand i rådsperioden 2009–2012*. Helsinki: Sammenslutningen af kommuner i Finland

Piipponen Sirkka-Liisa (2013) Kommunale institutioner og tillidsmænd. Teok-sessa Piipponen Sirkka-Liisa & Marianne Pekola-Sjöblom (red.) *Kommunaldemokratiets og ledelsens tilstand i rådsperioden 2009–2012*. Acta nr. 252. Helsinki: Sammenslutningen af kommuner i Finland.

Sandberg Siv (2022) Overgangsperiodens kommunale beslutningstagere. Forskning i kommunale tillidsmænds og embedsmænds aktiviteter og holdninger i 2020. *Differentierende KuntaSuomi 2025-undersøgelser*. Helsinki: Sammenslutningen af finske kommuner & Åbo Akademi.

Teles Filipe, Gendywiyy Adam, Stýnuý Cristina & Hubert Heinelt (red.) (2020) *Close Ties in European Local Governance*. Forbinder lokal stat og samfund. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Virnes Eevaliisa (2014) Ældrerådet deltager og påvirker. *Nyheder fra kommuner 4/2014*, Helsinki: Sammenslutningen af finske kommuner.

Unge Iris Marion (2000) *Inclusion and Democracy*. Oxford University Press.

Informationsangreb på lovgivning

Kommunallov 410/2015

§ 26 Ungdomsråd

For at sikre de unges muligheder for deltagelse og indflydelse skal kommunalbestyrelsen nedsætte et ungdomsråd eller en tilsvarende indflydelsesrig gruppe af unge (ungdomsrådet) og varetage dets driftsvilkår. Ungerådet kan deles af flere kommuner.

Ungerådet skal have mulighed for at påvirke planlægningen, forberedelsen, gennemførelsen og overvågningen af kommunens forskellige branchers aktiviteter i forhold, der har betydning for kommunens trivsel, sundhed, studier, bomiljø, bolig eller færden. beboere, samt i andre forhold, som ungdomsrådet vurderer er af hensyn til børn og betydningsfulde for unge. Ungerådet bør inddrages i udviklingen af børn og unges deltagelse og høring i kommunen.

§ 8 i ungdomsloven (72/2006) giver mulighed for deltagelse og høring af børn og unge.

§ 27 Ældrerådet

For at sikre ældrebefolkningens mulighed for deltagelse og indflydelse skal kommunalbestyrelsen nedsætte et ældreråd og varetage dets driftsforhold. Ældrerådet kan deles af flere kommuner.

Ældrerådet skal have mulighed for at påvirke planlægningen, forberedelsen og overvågningen af aktiviteterne i kommunens forskellige brancher i forhold, der har betydning i forhold til trivsel, sundhed, inklusion, bomiljø, bolig, bevægelse eller udførelsen af den ældre befolknings daglige aktiviteter eller de ydelser, de har brug for.

§ 28 Handicaprådet

For at sikre handicappedes deltagelse og indflydelsesmuligheder skal kommunalbestyrelsen nedsætte et handicapråd. Handicaprådet kan deles af flere kommuner. Personer med handicap og deres pårørende og organisationer skal have tilstrækkelig repræsentation i handicaprådet. Kommunalbestyrelsen skal varetage handicaprådets driftsforhold.

Handicaprådet skal have mulighed for at påvirke planlægning, forberedelse og overvågning af aktiviteterne i kommunens forskellige brancher i forhold, der har betydning for trivsel, sundhed, inklusion, bomiljø, bolig, bevægelse eller præstation. af handicappede personers daglige aktiviteter eller de ydelser, de har brug for.

Lov om velfærdsområdet 6011/2021

§ 32 Velfærdsrådets indflydelsesrige organer

Regionsstyret skal nedsætte et velfærdsrådes ungdomsråd eller en tilsvarende gruppe af unge influencers, der skal sikre de unges deltagelse og indflydelsesmuligheder, et velfærdsrådes ældreråd, der skal sikre den ældre befolknings deltagelse og indflydelsesmuligheder, og et velfærdsrådes handicapråd, at sikre handicappedes deltagelse og indflydelsesmuligheder. Medlemmerne af indflydelsesorganerne vælges blandt medlemmerne af de tilsvarende indflydelsesorganer, der opererer i velfærdsrådets kommuner på en sådan måde, at der vælges mindst én repræsentant fra hvert indflydelsesorgan. Derudover kan andre personer vælges til at påvirke institutioner. Regionsforvaltningen skal varetage indflydelsesorganernes driftsforhold.

Advokatinstanserne bør have mulighed for at påvirke planlægningen, forberedelsen, gennemførelsen og overvågningen af velfærdsrådets aktiviteter i forhold, der har eller som påvirkningsorganet vurderer har betydning for børn og unge, ældre befolkning eller handicappede og ydelser, de har behov for, og indflydelsesorganerne bør inddrages i udviklingen af deltagelse og høring - på velfærdsområdet.

Rapportens forfattere

Linnéa Henriksson er forsker i offentlig forvaltning og underviser ved Åbo Akademi. Linnéas forskningsinteresser omfatter kommunalpolitik og kommunalpolitikere, roller og repræsentation, kommunal service og især privatisering heraf samt styring og gennemførelse af mindretalsforhold.

Janette Huttunen er ph.d. i statskundskab fra Åbo Akademi. Hans forskningsinteresser omfatter unge menneskers politiske deltagelse, ligestilling af deltagelse og demokratiske innovationer.

Forskerne arbejder i Samforsk-forskningsmiljøet (@Samforsk_Abo), som koordinerer aktiviteterne i topforskningsenheden FutuDem og administrerer FIRIPO-projektet (The Finish Research Infrastructure for Public Opinion, #firipo). FutuDem (www.futu-dem.fi) studerer demokratiets fremtid fra forskellige perspektiver.

er optrådt i Publikationsserien af Kommunernes Udviklingsfond

1 Sami Borg & Sari Pikkala

KOMMUNALE VALGTRENDS (2017)

2 udg. Soile Pohjonen & Marika Noso BORGER

TIL MIDNAT! PERSPEKTIV PÅ SOTE-REFORMEN (2017)

3 Markku Lehto

HVORFOR LYKKES PROJEKTET IKKE - ELLER LYKKES DET? (2017)

4 Tapio Hähtiö

DELTAGELSE I SOTE SERVICES MED ET SERVICEFORMAT MÆRKE? (2017)

5 Veera Värtinen

FORSKERE OG BRUG AF SOCIALE MEDIER (2017)

6 Esko Hussi, Esa Mäkinen & Erkki Vauramo

ALDRENDE BEFOLKNING OG VEDLIGEHOLDELSE AF FUNKTIONEL KAPACITET (2017)

7 Matti Wiberg (red.)

FAKTA OG POLITIK (2017)

8 Antti Mykkänen

2017 KOMMUNER, PROVINSER OG SAMARBEJDE (2017)

9 Sanna Laulainen, Helena Taskinen, Jere Rajaniemi, Erja Rappe, Päivi Topo & Sari Rissanen

KOM I TIL PARTNERSKAB – SAMARBEJDE MELLEMM KOMMUNER OG ORGANISATIONER FOR ALDERDEN I FREMME AF SUNDHED (2017)

10 Auli Valli-Lintu

SOTE OG KOMMUNE STRUKTUR DEN LANGE STRØDE (2017)

11 Esa Ahonen, Maire Ahopelto, Matti Heikkinen, Marjo Huovinen-Tervo & Eeva fyrretræ

SÅDAN LAVES MAN EN SØMLØS SOTE-KAINU STILLE VIDEN 2003–2017 (2017)

12 Anneli Hujala & Johanna Lammintakanen

MANGE MENNESKER HAR BRUG FOR SOTE-SERVICES TIL MIDNAT (2018)

13 Anita Kangas

AKTIVE DELTAGERE – KOMMUNAL KULTUR OG MOTIONSTJENESTER JEN SOM UDVIKLER (2018)

14 Juha Talvitie

100 ÅRS PLANLÆGNING – ÆNDRING AF LANDANVENDELSE (2018)

15 Erkki Vauramo, Seppo Ranta, Jonna Taegen & Ira Verma

SOTE SERVICES VIL ÆNDRE UANSET REFORMEN - KONSORTION

ARBEJDSRESULTATER 2015–2017 OG UDVIKLINGSFORSLAG (2018)

16 Kaija Saranto, Eija Kivekäs, Sari Palojoki, Ulla-Mari Kinnunen, Olli Sjöblom & Reima Finland

EFFEKTEN AF INFORMATIONSFLØDET PÅ SOTE-TJENESTERNES Omdømme (2018)

17 Jasmin Penttinen

VURDERING AF KOMMUNENS HJEMMESIDE (2018)

18 Tomi Venho

PÅ SKABSSIDEN

FONDE OG PARTYFINANSIERING I FINLAND (2018)

19 Niina Laine, Paula Timonen, Anne Halmetoja, Suvi Hakoinen, Heini Kari & Hanna Kortejärvi

LÆGEBEHANDLING OG BEHANDLING I SYGE ENHEDER SKAL VÆRE ET HOLDSPIL (2018)

20 Roosa Talvitie, Hannu Rantanen & Eeva Hämäläinen

KOMMUNENS ROLLE I SIKKERHED ER UNDERSTREGT (2018)

21 Raitio Katja, Sevón Eija & Rönkä Anna

DIGITALT LÆRINGSSPIL BABY PATH: KLAR TIL FORÆLDRE-

HVAD VED SPILBASERET LÆRING (2019)

22 Hannes Manninen & Tapani Tölli

HELSINKI VS. ANDET FINLAND - FRA KONFRONTATION TIL FÆLLES FORSTÅELSE (2019)

23 Timo Aro, Susanna Haanpää og Anna Laiho

VIRKSOMHEDSDYNAMIK SOM EN FAKTOR FOR VITALITET I KOMMUNER (2019)

24 Jyri Manninen, Anna Karttunen, Matti Meriläinen, Anna Jetsu & Anna-Kaisa Vartiainen

VELVÆRE OG SOCIAL KAPITAL – CITIZEN COLLEGES BETYDNING

FOR KOMMUNEN OG REGIONEN (2019)

25 Jorma Niemelä

ORGANISATIONER, BYGGER SOTE-FINLAND (2019)

26 Sakari Möttonen

SOTE-REFORMENS ANATOMI. SOCIALPOLITISKE ANSVAR OM SOCIAL- OG

SUNDHEDSREFORM (2019)

27 Auli Valli-Lintu

SOTE OG KOMMUNE STRUKTUR DEN LANGE SLØDE – DEL II (2019)

28 Jukka Pellinen, Vesa Voutilainen, Kari Sippola, Toni Mättö og Antti Rautiainen
RISIKOSTYRINGSPRAKSIS I FINLANDS STØRSTE BY KONSOLIDERET
I DEM (2019)

29 Erkki Vauramo

SOTE - FRA PYRAMIDE TIL SERVICENETVÆRK. ALDRING OG KNÆP FREMTID (2019)

30 Mimmu Alanko, Marja Kankaanranta & Saana Mehtälä

DIGITALE PORTEFØLJER I AFSLUTNING AF TIDLIG UDDANNELSE (2020)

31 Pekka Kettunen

KOMMUNALE IMMIGRATIONSTJENESTER: UDFORDRINGER ELLER GOD PRAKSIS (2020)

32 Anne Kallio

KOMMUNALE ARBEJDSVEJLEDNINGER – STYRKELSE AF VITALKRAFT ELLER SOSIAL SERVICE?
(2020)

33 Arto Haveri

FREMTIDENS KOMMUNALE LEDELSE (2020)

34 Taina Peltonen

UDDANNELSE EKSPORT – ET NYT SERVICEPRODUKT TIL KOMMUNER? (2020)

35 Olli-Pekka Rynänen, Erkki Vauramo, Teemu Malmi & Ville Koikkalainen

SOTE OG PROBLEMERNE MED ALDRING – SØGNING EFTER EN OVERLEVELSESVEJ (2020)

36 Marja Keväjäarvi, Maria Lindholm & Arto Reiman

AT NOGEN SER ANDRE - PLEJERNES VELVÆRE OG BEHOV (2020)

37 Antti Mykkänen

KOMMUNALE DEMOKRATI - AUTORISATIONSUNDERSØGELSE 2020 (2021)

38 Fredriika Jakola & Eeva-Liisa Prokkola KAN

STRUKTURFONDENE GØRE EN EFFEKT? KOMMUNENS SYNSPUNKT (2021)

39 Toni Rynänen, Torsti Hyyryläinen & Ryo Umeda

DIGITALE PLATFORMSYSTEMER OG KOMMUNES VITALITET –
CASESTUDIE FRA JAPAN (2021)

40 Riikka Lämsä, Mia Niemi & Marjaana Seppänen

HJEM SOM HOSPITAL – EN SUCCESFULD HJEMMESYGEHUS DRIFT
FORUDSÆTNINGER (2021)

- 41 Juha Hämäläinen
ET SOCIALT BÆREDYGTIGT SAMFUND – UDGANGSPUNKT, RETNINGSLINJER,
GRÆNSEBETINGELSER (2021)
- 42 Tiina Mäkelä & Marja Kankaanranta
VIRKNINGER AF COVID-19 PANDEMIKEN PÅ FREMTIDEN
TIL LÆRINGSMILJØER (2021)
- 43 Tuomas Zacheus, Mira Kalalahti, Janne Varjo & Samira Harjula
SAMARBEJDE OM STUDIE- OG KARRIEREVEJLEDNING FOR UNGE (2021)
- 44 Hanna Wass, Timo M. Kauppinen, Paula Saikkonen & Heikki Hiilamo. (2021)
- 45 Esa Ahonen, Maire Ahopelto, Matti Heikkinen, Marjo Huovinen-Tervo, Terho
Pekkala & Eija Tolonen (red.)
SOTE-SOPA KOGEBOGEN – BAGGRUNDSFAKTORER OG TURNPOINTS
FOR SOTE-REFORMEN (2021)
- 46 Ilmo Parvinen, Olli-Pekka Ryyänen & Erkki Vauramo
AFSAGER TIL KRIG DISKUSSION (2021)
- 47 Ilmo Parvinen
FINLANDS SUNDHED 2036 som borgercentreret og statsejet (2021)
- 48 Mari Kangasniemi, Helena-Leino-Kilpi, Tanja Moilanen, Oili
Papinaho, Helena Siipi, Sakari Suominen & Riitta Suhonen
FORSAMLING AF PLEJE I EN 24-TIMERS SERVICE TIL ÆLDRE
LUSSA - selvbestemmelse og anstændig pleje (2021)
- 49 Auli Valli-Lintu
LANGT LØB AF GADER I SOTE OG KOMMUNE BYGNING - SOTEN
EN NY BEGYNDELSE, DEL III (2021)
- 50 Anna-Maija Pyykönen, Johanna Lammintakanen & Aini Pehkonen
DISKRIMINERER DIGITALISERING MENNESKER I SOCIALE SERVICES? (2022)
- 51 Satu Ojala, Markku Sippola & Paul Jonker-Hoffrén
LØNSFORHANDLINGER I OFFENTLIGE SEKTORER AFGØR HELE SERVICEORGANISATIONEN
TELMAS FREMTID (2022)
- 52 Antti Mykkänen
STAND OG FREMTID FOR FINISH KOMMUNAL STYRING 2022 (2022)

53 Samuli Aho & Jari Kaivo-oja

KOMMUNEPROJEKT: DE FINLANDSKE KOMMUNERS BØRN, ÆLDRE OG BEFOLKNING
UNDERSØGELSE AF VEDLIGEHOLDELSERFORHØDET PÅ PROVINCIALT NIVEAU FRA BRUGERENS ØKONOMI SYNSPUNKT
FRA KÖKULMA I PERIODEN 2015–2019 (2022)

JULKAISU

Linnéa Henriksson og Janette Huttunen

**KOMMUNALE INDFLYDELSORGANER OG
INDFLYDELSENS MANGE SIDER - EN FORSKNING
UNGDOMSRÅD, ÆLDRERÅD OG
OM INDFLYDELSKRAFTEN AF HANDICAP RÅD**

Denne rapport omhandler tre kommunale påvirkningsorganers indflydelse. Rapporten undersøger ungdomsråds, ældre- og handicaprådsmedlemmers og politikeres opfattelse af indflydelse ved hjælp af en undersøgelse. Resultaterne viser, at medlemmerne af ungdomsrådene oplevede både intern og ekstern påvirkning mest. Ungdomsmyndighederne har også den stærkeste rolle i kommunale beslutningsorganer sammenlignet med andre råd. Politikere har en positiv holdning til råd og går ind for at øge deres indflydelse, i hvert fald når det ikke kræver yderligere ressourcer. Hvis rådsmedlemmernes erfaring og faktiske indflydelse skal øges, skal deres stilling og repræsentation i kommunale beslutningsorganer styrkes.